Jaargang 111. Vrijdag, 8 October 1852. No. 81.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Deze Courant wordt uitgegeven des Dingsdags *en* Vrijdags. *De abonnements-prijs voor den jaargang* 1852 *is f* 8—40, *en* franco *per post f* 9—45; *voor het vierde kwartaal f* 2—16 *en per post f* 2—43. *Voor het abonnement der Bijbladen eene verhooging van hoogstens* 60 *cent per jaar.*

AANBESTEDING van KLEEDINGSTUKKEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, bij *inschrijving* aan te besteden:

Het **MAKEN** en **LEVEREN** van onderscheidene **KLEEDINGSTUKKEN** voor de ***AGENTEN*** van ***POLITIE***, over de jaren 1853 en 1854, in *één perceel.*

De Voorwaarden dezer Aanbesteding, alsmede de Stalen van de Lakens, Baaijen, enz. zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente voorhanden zijn; terwijl de Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig art. 13 dier Voorwaarden, aldaar, vóór of uiterlijk op VRIJDAG den 8sten October aanstaande, moeten worden bezorgd; — om te worden geopend, in het openbaar, in tegenwoordigheid der gegadigden, op ZATURDAG den 9den October aanstaande, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 20 September 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij **enkele inschrijving** aan te besteden:

Het **ONDERHOUD** van de **REVERBÈRES** en **LANTAARNEN** enz., behoorende tot de verlichting der straten in deze Gemeente, voor den tijd van zes maanden.

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den DIRECTEUR der Verlichting.

De op *zegel* geschreven Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij het Bestek is bepaald, moeten vóór of uiterlijk op VRIJDAG den 8sten October 1852, aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op ZATURDAG den 9den October 1852, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 30 September 1852.

Burgemeester en Wethouders:
De tijdelijke Voorzitter: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Attestatien de Vita.

Wordt geadverteerd, dat tot het afgeven der ATTESTATIËN DE VITA, ter bekoming zoowel van BURGERLIJKE en KERKELIJKE als **MILITAIRE PENSIOENEN**, op den 1sten October 1852 verschenen, in een der Vertrekken van het Raadhuis dezer Stad zal worden gevaceerd, des voormiddags van 10 tot 1 uur, op de volgende dagen, als:

1) Voor de BURGERLIJKE en KERKELIJKE, benevens MILITAIRE OFFICIEREN en GEPENSIONEERDE WEDUWEN, op DONDERDAG en VRIJDAG den 7den en 8sten October 1852;

2) Voor de GEPENSIONEERDE ONDEROFFICIEREN en verdere MANSCHAPPEN, op ZATURDAG den 9den October 1852.

Het HOOFD van het Gemeentebestuur van *Groningen*,

Gezien de Resolutie van Heeren GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie *Groningen*, van den 7den October 1852, no. 3, genomen, naar aanleiding eener missive van Z. Exc. den MINISTER van BINNENLANDSCHE ZAKEN van den 24sten September l.l., no. 160, 3de Afd., A, Waterstaat, in verband tot de Wet van den 15den September l.l. (*Staatsbl.* no. 146), verklarende, **dat het algemeen nut de onteigening vordert van perceelen, tot verbreeding van den weg, langs de nieuwe Haven te Groningen;** —

Brengt ter kennis van de Ingezetenen:

1) dat de door GEDEPUTEERDE STATEN bij de gemelde Resolutie benoemde **COMMISSIE** tot het aanhooren der **BEZWAREN** van de belanghebbenden tegen het plan tot de bedoelde verbreeding, zal bijeenkomen in het GEMEENTEHUIS te *Groningen*, op **Dingsdag den 26sten October** eerstkomende, des namiddags te vier uur, en dat de belanghebbenden bij deze worden opgeroepen, om alsdan voor die Commissie te verschijnen, om de bezwaren, die zij mogten hebben, in te brengen;

2) dat het uitgewerkte PLAN van het Werk met de KAART en GRONDTEEKENING, opgemaakt overeenkomstig het 2e lid van art. 6 der Wet van den 28sten Augustus 1851 (*Stsbl.* no. 125), op de SECRETARIJ der Gemeente *Groningen* op heden zijn nedergelegd, en aldaar ter inzage van een ieder zullen zijn, tot dat de bedoelde Commissie hare werkzaamheden zal hebben volbragt.

Geschiedende deze Bekendmaking ter voldoening aan de artt. 11 en 12 der Wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsbl.* no. 125), en aan de Resolutie van Gedeputeerde Staten bovengemeld.

GRONINGEN, 7 October 1852.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur van Groningen; J. SLOT.

RAADSVERGADERING.

Zaturdag den 9den October 1852, des voormiddags te 11 uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

ITALIE.

Men herinnert zich dat de Napelsche regering ten vorigen jare hare onderdanen verbood aan de Londensche wereldtentoonstelling deel te nemen. Thans behelst het Napelsche regeringsblad een Koninklijk besluit, bepalende dat in het volgende jaar te Napels eene tentoonstelling zal gehouden worden van producten der nijverheid, kunsten en landbouw van de op het vasteland gelegen provinciën des rijks, en dat zij den 30sten Mei, 's Konings verjaardag, zal worden geopend.

— Te Lugo (Kerkelijken Staat) hebben den 17den Sept. weder twee staatkundige moorden plaats gehad. Op klaren dag, te midden van de jaarmarkt, terwijl de straten buitengewoon met menschen vervuld waren, werd de notaris *Zaccari*, gonfaloniere der stad en wegens zijnen ijver voor de zaak des Pausen bekend, terwijl hij naar huis keerde, op den drempel van zijne woning door dolksteken vermoord. De procurator *Montanari* werd midden op de marktplaats met een' dolk getroffen; de wond is echter niet doodelijk.

DUITSCHLAND.

Bij de op den 1sten Oct., te Weenen gehouden uitloting der oude staatsschuld is uitgekomen serie 78, bevattende 2½ pCts. bank-obligatiën. Een Amsterdamsch huis is met een stuk van 480,000 florijnen van deze serie uitgekomen en heeft in een' enkelen dag de waarde daarvan met 168,000 florijnen zien verhoogen.

— De staat van zaken in Duitschland is nog steeds dezelfde. De *Preuss. Ztg.* (het officiëel orgaan van het kabinet), behelst een artikel waarin men een lang historisch overzigt vindt van de handelskwestie en de gevoerde onderhandelingen: het artikel behelst echter niets nieuws.

De staat van zaken is thans aldus: het tolcongres te Berlijn is ontbonden, niet formeel, officiëel, maar feitelijk; — de onderhandelingen tusschen Pruissen en de Staten die zich bij het *ultimatum* van den 30sten Augustus hebben aangesloten, worden voortgezet; — het tolverbond zal worden geréconstitueerd tusschen Pruissen en die Staten waarmede zij zich te dier zake zal verstaan; — verder wordt aan de afvallige Staten de gelegenheid geopend om langs diplomatieken weg tot het *ultimatum* van den 30sten Augustus toe te treden, om daarna in het hersteelde tolverbond te worden opgenomen.

— Het *Journal de Francfort*, hetwelk some mededeelingen van de Duitsche bondsoverheden ontvangt en geacht wordt hare denkwijze uit te drukken, behelst in een der jongst verschenen nommers eene beschouwing over het verdrag van den 20sten November 1815, waarbij Oostenrijk, Groot-Brittannie, Pruissen en Rusland zich verbonden hebben, de uitsluiting der *Bonaparte's* van het hoog gezag in Frankrijk te zullen handhaven, des noods zelfs gewapenderhand. Het besluit dezer beschouwing is: „Dit verdrag blijft verbindend voor het geval dat Frankrijk, wie er ook met het hoog gezag mogt bekleed zijn, trachten mogt de in 1815 vastgestelde grondgebieds-verdeeling en grensregeling willekeurig te veranderen. Doch in het algemeen ligt in dat verdrag, in deszelfs toepassing op den tegenwoordigen staat der zaken, de verpligting niet, de uitsluiting der *Bonaparte's* te handhaven, ook dan wanneer de verheffing dier familie tot het hoog gezag in Frankrijk een waarborg is, voor zooveel naar menschelijk inzigt kan worden gezegd, voor het behoud van rust en orde daar te lande en in Duitschland."

— De prins *Lucien Bonaparte* heeft den 1sten dezer aan de bank te Homburg weder gespeeld en 100,000 francs gewonnen. De agenten hebben aan den directeur per telegraaf de toezending van een millioen francs verzocht, ten einde aan de operatiën van den prins het hoofd te kunnen bieden. Zij hebben voorloopig een wissel van 90,000 guldens bij *Rothschild* gedisconteerd en eene aanzienlijke hoeveelheid Oostenr. 4½ pCts. Metall. aan de beurs doen verkoopen. Het dividend voor het afgeloopen halfjaar is door de administratie der bank vastgesteld op 2 pCt., vroeger was dit steeds 25 a 30 pCt. Actiën der Homburgsche speelbank werden nog eenige dagen geleden tot 125 pCt. verkocht.

— De stad Gräfenthal, in het hertogdom Meiningen, is den 30sten September door een' vreeselijken brand vernietigd. Niet minder dan 252 huizen werden door de vlammen vernield; slechts 20 huizen bleven staan.

— Uit Syra meldt men, dat de Drusen strijdvaardig staan en men voor een' opstand in Palestina vreest.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 3 October.

Onze dagbladen slaan bij voortduring een' waarschuwenden toon ten opzigte van Frankrijk aan. Het zij dat de herinneringen, uit den aard der zaak na den dood des hertogs *van Wellington* meer opgekomen, hetzij dat de dadelijke gevaren, welke men van de wederoprigting van het Keizerrijk verwacht, hetzij, eindelijk, dat de woorden *Lodewijk Napoleon* ontvallen ter zake van de versterking van de Fransche zeemagt, onze bladen op nieuw wakker hebben gemaakt, of dat al die redenen gezamenlijk er toe hebben bijgedragen, zeker is het, dat de taal onzer bladen, van uiteenloopende staatkundige kleuren, in de jongste dagen opmerkelijk is.

— Uit eene thans openbaar gemaakte officiële opgave blijkt dat door de armbesturen in de onderscheidene graafschappen van Engeland in 1850 onderstand verleend is aan 289,960 behoeftigen in-, en 1,519,348 buiten het werkhuis, en in 1851 aan 276,395 in-, en 1,313,934 buiten hetzelve.

— Het stelsel van moord wordt in Ierland niet opgegeven. Evenwel beperken de misdadigers hunne aanslagen niet meer op de landeigenaars, maar ook de soldaten zijn het doel hunner schandelijke pogingen. Bij Cork zijn den 21sten l.l. twee soldaten op straat zoo heftig geslagen, dat een op de plaats is doodgebleven en men voor het leven van den anderen vreest.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 October.

De *Moniteur* bevat heden de volgende nota:

„De Prins-President is innig getroffen over de talrijke betuigingen van deelneming, die hij ontvangt ter gelegenheid der ontdekking van de zamenzwering van Marseille.

„Men moet evenwel het gevaar, dat de Prins heeft kunnen loopen, niet vergrooten: de Voorzienigheid waakte over hem en heeft de gelegenheid verschaft, dat het werktuig, 't geen trouwens zeer onvolmaakt was, werd ontdekt voor dat de Prins te Marseille aankwam.

„Dat Frankrijk de schandelijke ontwerpen van eenige misdadigers met verachting van zich werpe. Ze behooren nu der justitie toe."

— Op zijnen togt ontvangt de Prins-President niet alleen van de Katholijke geestelijkheid hulde en dank, maar ook van Protestantsche geestelijken; zoo heeft hij van de kerkeraden der Gereformeerde gemeenten van Valence, Crest, Die, Dieulefit en La Motte-Chalançon het volgende, door het regeringsblad openbaar gemaakte adres ontvangen: „Monseigneur, twee malen in den loop eener halve eeuw heeft uw geslacht het voorregt gehad aan ons vaderland de uitstekendste diensten te bewijzen. Anderen zullen in den roem van uwen stamvader en in deszelfs weêrglans, die u omstraalt, den God der legerscharen verheerlijken. Wij loven den God der eendragt en des vredes in de verbetering der wetten, in de regeling en gelijke bescherming der onderscheidene eerediensten, in de herstelling der in deze stormachtige dagen zwaar geschokte godsdienst en orde. Het is eene grootsche roeping, Monseigneur, die tot u gekomen is: de gebeden onzer kerkgemeenten en de heilwenschen harer kerkbesturen zullen u bij de vervulling derzelve begeleiden, en de dank des vaderlands zal uwen roem ten top voeren."

De togt van Prins *Lodewijk Napoleon* heeft in het departement van de Gard aanleiding gegeven tot eene ongelukkige gebeurtenis. De heer *Dammartin*, maire van de gemeente Uzès, is namelijk voor de deur zijner woning doodgeschoten, terwijl hij zich gereed maakte om met de gemeentelijke deputatie naar Nismes te vertrekken, ter begroeting des Voorzitters. De gemeente Uzès telt onder hare bewoners vele republikeinen; na den *coup d'état* van den 2den December is de orde daar met veel moeite bewaard gebleven, en het ontbreekt niet aan personen, die het gepleegde misdrijf hoofdzakelijk aan staatkundige beweegredenen toeschrijven.

Nog verneemt men, dat de politie te Nimes het huis van eenen verdachten persoon heeft onderzocht, en daarin eene zekere hoeveelheid kruid en lood heeft gevonden, mitsgaders werktuigen tot het vervaardigen dier voorwerpen. De bewoner van dat huis is gevangen genomen. Hij beweert, naar men meldt, dat hij in 't geheim kruid voor de jagt vervaardigde en verkocht.

De brigade van Larochechalais heeft in eene der herbergen een' matroos gearresteerd, die zijn' spijt lucht gaf over het mislukken van den aanslag te Marseille, en op dreigenden toon zeide, dat hij den President te Bordeaux onder de oogen hoopte te zien.

— De minister van oorlog zal het garnizoen in het departement du Var versterken, dewijl uit de instructie van het komplot te Marseille een en ander moet zijn uitgelekt, aangaande verstandhouding tusschen de demagogen in Piëmont en het zuiden van Frankrijk.

— De minister van binnenlandsche zaken heeft eene circulaire gerigt aan de prefecten der departementen welke *Lodewijk Napoleon* bezocht heeft, en waarin genoemde ambtenaren worden aangeschreven om hem zoo spoedig mogelijk alle documenten en de kleinste bijzonderheden mede te deelen omtrent het voorgevallene in elke plaats welke door het hoofd van den Staat bezocht is. De prefecten mogen zelfs de namen van den minsten veldwachter of den eenvoudigsten arbeidsman, die eenige rol, welke dan ook, bij deze plegtigheden vervuld heeft, niet vergeten. Men zal uit die bouwstoffen een omstandig boekwerk zamenstellen, waarvan een exemplaar in de archieven van elk departement zal worden gedeponeerd, om de herinnering aan de reis van *Lodewijk Napoleon* op die wijze te vereeuwigen.

— Eene vreeselijke misdaad heeft gisteren avond het *quartier Madeleine* in rep en roer gebragt. De heer *Bower*, correspondent van den *Morning Advertiser*, heeft zijn collega van de *Daily News*, *Morton*, met een tafelmes overhoop gestoken, toen hij hem een bezoek kwam brengen. De gade van den moordenaar had juist een oogenblik van te voren, in eene vlaag van krankzinnigheid, hare ongeoorloofde betrekking tot den heer *Morton* bekend en daardoor lang gekoesterde vermoedens bevestigd. De moordenaar is voortvlugtig.

— Hevige rukwinden hebben alhier veel schade veroorzaakt.

— Dezer dagen werd gemeld, dat in Zwitserland het nadrukken van *Victor Hugo's* befaamd geschrift *Napoleon de Kleine* door de Bondsoverheid verboden was. Uit een berigt van een dagblad van Genève blijkt de ware toedragt der zaak: in die stad was werkelijk een nadruk van dat geschrift bijkans gereed, maar de overheid ontbood de voornaamste uitgevers bij zich, hield hun voor, welke onaangenaamheden zoodanige uitgave voor het kanton zoude kunnen hebben, en verzocht allen daarvan uit vaderlandsliefde af te zien. Aan dit verzoek is gehoor gegeven.

Van den 4den. Lodewijk Napoleon, die gisteren te Carcassonne aankwam, waar hem de meest schitterende ontvangst te beurt viel, vertrekt heden naar Toulouse. De gezondheidstoestand van den Prins-President was zeer voldoende.

— Op nieuw zijn er geruchten omtrent komplotten in omloop. Te Bordeaux zijn eenige arrestatiën gedaan, wegens geheime vervaardiging van buskruid. Maar de door de dagbladen medegedeelde bijzonderheden toonen genoegzaam aan, dat deze zaak geenerlei belangrijkheid bezit. — Van meer belang is het, dat een apothekersbediende te Moulins, die, naar men zegt, voornemens was den President om het leven te brengen bij het doortrekken van die stad, terwijl hij hem een verzoekschrift overhandigde, zich door vergift van het leven beroofd heeft, om zich zelven te straffen voor zijne lafhartigheid, daar hij op het beslissend oogenblik den moed niet had die afschuwelijke misdaad te bedrijven. Werkelijk toch moet hij zijn verzoekschrift overhandigen hebben, maar zijne gewapende hand bleef onbeweeglijk.

(De apothekersleerling die het voornemen had den President te Moulins om te brengen, heette *Mathé* en was een neef van den beruchten democraat, thans uitgeweken. De ongelukkige, die zich met een snelwerkend vergif doodde, schreef op den muur zijner kamer: „De moed begaf mij toen 't oogenblik daar was; ik straf mij zelf voor die lafhartigheid, en sterf als goed democraat." Na de verklaring dat hij geen verklikker wilde zijn, eindigde hij met de woorden: „zoek en gij zult vinden.")

Van den 5den. Bij zijn verblijf te Montpellier heeft de President gratie verleend aan 130 staatkundige veroordeelden. Des avonds heeft de President het bal der werklieden bezocht. Bij deze gelegenheid deed zich de kreet van *leve de amnestie!* tot tweemalen toe hooren. De President vatte hierop het woord en zeide tot de menigte: Ik hoor de kreten van *leve de amnestie!* De amnestie is nog meer in mijn hart dan in uwen mond; zoo gij ze verlangt, toont u haar dan waardig door uw verstand en uwe vaderlandsliefde. Deze woorden werden alstoen begroet met den kreet van *leve de Keizer!* De President is gisteren ten 3 ure des namiddags te Toulouse aangekomen. Hij werd met dezelfde kreten begroet als in de reeds bezochte steden.

Men heeft heden te Parijs vernomen, dat den trein, waarop zich de Koning van Napels bevond, op den spoorweg van Caresta een ligt ongeval was overkomen. Z. M. heeft geenerlei letsel ontvangen, maar de Kroonprins had eenige ligte verwondingen aan het hoofd gekregen.

BELGIE.

BRUSSEL, 3 October.

— De *Indépendance* zegt, na zorgvuldig ingewonnen inlichtingen den uitslag van den oogst in België aldus te kunnen opgeven: Tarwe, een gewone oogst; rogge, twee derden van een vol gewas; gerst, een gewone oogst; haver, een vol gewas; aardappelen, een gemiddelde oogst in vergelijking met 1851; hooi en voedergewassen, een vol gewas; koolzaad, een gemiddelde oogst; vlas, eene meer dan gewone opbrengst.

— De Londensche *Times* beschouwt de gesteldheid van België meer in verband met den algemeenen staat der zaken in Europa, en betreurt uit dat oogpunt de aftreding van het liberale bewind. Na gezegd te hebben dat het nu gevallen ministerie voor het zelfstandig volksbestaan van België en voor de onafhankelijkheid van het staatsgezag daar te lande waarborgen opleverde die bij deszelfs tegenpartij niet gevonden worden, vervolgt het blad aldus:

„Wij zijn nog onzeker omtrent de zamenstelling van het nieuwe bewind, doch tot welke partij en politieke beginselen het ook moge behooren, wij hopen dat het de onafhankelijkheid en de regten des lands zal handhaven. De Belgische regering heeft als naaste nabuur van een land als Frankrijk, hetwelk eene staatkunde aangenomen heeft, die aanmatigend of vijandig zou kunnen worden, eene moeijelijke en kiesche rol te vervullen. Verder is België op het Europesche vasteland eene wijkplaats der constitutionele volksvrijheid. Het zou een bejammerenswaardig blijk van zwakheid der constitutionele staatsinrigting zijn, zoo men daar te lande in zoodanig tijdsgewricht de partijgeest liet heerschen boven het algemeen belang en het volksbestaan zelf liet in gevaar brengen door aan eene of andere buitenlandsche mogendheid voorwendselen voor eene tusschenkomst of aanval te verschaffen."

Na de thans in België aanhangige beraadslagingen over de beste inrigting van het krijgswezen tot verzekering van 's lands weerbaarheid te hebben vermeld, zegt de *Times*: „Een gewapende inval in België is eene onderneming van veel moeijelijker aard dan zij bij den eersten oogopslag schijnt, en de Belgen hebben getoond dat het hun ernst is al het mogelijke te doen tot handhaving van die onzijdigheid welke de grondslag is en het bolwerk van hun volksbestaan. Dit bovenal geeft hun aanspraak op de deelneming en ondersteuning van Europa, en is eene der omstandigheden die ons hoop op het behoud van den algemeenen vrede doen koesteren. Het mag nimmer worden vergeten dat de staatkundige redenen die België van het Fransche keizerrijk deden losmaken en tot een' onzijdigen staat verheffen, nog bestaan evenzeer als vroeger. Het bezit van België door eene of andere der groote mogendheden van Europa zoude een doorgaand gevaar voor den vrede, een geducht middel tot aantasting van naburige landen zijn. In het bezit van België zelf, is de gansche linie der Belgische vestingen onschadelijk, daar zij alleen tot beveiliging van deszelfs onzijdigheid dient. Doch het is niet om den wille van België alleen, dat die onzijdigheid door het gemeen overleg van Eu-

rope vastgesteld is: het is omdat elke aantasting der grenzen van België eigenlijk een aanval is op hetgeen daarachter ligt, en omdat de bezetting van België, door eene of andere mogendheid, de eerste schrede zoude zijn tot overheering en onderwerping van Europa."

— In heel de provincie Henegouwen verspreiden Napoleontische agenten petitiën ten voordeele van eene vereeniging met Frankrijk. Wij kennen personen alhier, die van die petitiën in handen hebben gehad.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 5 October.

Men wil weten, dat bij de onderhandelingen, die er plaats hebben tot vervulling der betrekking van minister van buitenlandsche zaken, de aandacht zou zijn gevestigd op de heeren *van Zuylen van Nyevelt* en *Boreel van Hogelanden*, beiden leden der Tweede Kamer. Men verzekert echter, dat die beide heeren daarvoor niet in aanmerking wenschen te komen.

— De wet van den 18den Sept. j.l. op den waarborg en de belasting van gouden en zilveren werken zal, volgens kon. besluit, met den 1sten Jan. aanstaande in werking treden.

— De inspecteur-generaal der burgerlijke geneeskundige dienst in België, dr. *Sauveur*, is door Z. M. den Koning benoemd tot kommandeur van de orde der Eikenkroon.

— Volgens berigt van den commissaris van politie te Zaandam, is aldaar op den 22sten of 23sten Sept. j.l. gepasseerd een man met een houten been, een' aap en een' hond bij zich hebbende. Die hond is door een' anderen hond te Zaandam gebeten, en wel waarschijnlijk door denzelfden, door wiens beet reeds toen een kind aan de watervrees is overleden. Waar deze man verschijnt, dient men omtrent zijnen hond voorzigtig te zijn. (*Pol.-blad.*)

— Volgens de Londensche bladen heeft prins *Hendrik* voorleden week eenige dagen te Londen vertoefd, om eenige bestellingen te doen voor zijne bruid, prinses *Amelia* van Saksen Weimar. Het huwelijk van den prins zal in 't volgend voorjaar plaats hebben.

AMSTERDAM, 5 October.

Naar men verneemt, is het verslag van de staats-commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van den 3den Mei 1852, tot onderzoek van het politie-stelsel, vóór het verstrijken van den bepaalden termijn, den 30sten Sept. j.l., aan den Koning ingeleverd.

— Heden morgen is de eerste trein van den Hollandschen spoorweg, tusschen 's Hage en Voorschoten, uit het spoor geraakt. Niettegenstaande de groote verwarring van het oogenblik, heeft geen der passagiers letsel bekomen. Van Amsterdam werd, op de gegeven seinen, hulp gezonden, en te 12 uur kwam de trein behouden alhier aan, zoodat hij een oponthoud van ruim twee uren had ondervonden. De trein die van hier te 9 uur moest vertrekken, vertrok ten gevolge van dit ongeval, eerst te 11½ uur.

— Men schrijft uit Haarlem, dat aldaar in de stads bank van leening door een' der beambten een belangrijke diefstal is gepleegd. Niet, gelijk men eerst verhaalde, dat er voorwerpen gestolen zijn, omdat er veel meer goederen op het boek staan aangeteekend dan er aanwezig zijn bevonden; maar dezelfde voorwerpen zijn herhaaldelijk in de kleinere banken, door derde personen beleend geworden; de voorwerpen kwamen dan aan de groote bank terug en werden op dezelfde plaats nedergelegd; de daarop gevraagde waarde is dus met eenige tusschenpoozen, herhaaldelijk uitbetaald geworden. Het verlies door de stads bank geleden, bestaat gevolgelijk niet in de voorwerpen zelve, maar in het door haar uitbetaalde geld. Het is nog onbekend hoe lang deze industrie uitgeoefend is, maar naar men zegt, zoude het verlies door de bank aan geld geleden, veel meer dan *f* 4000 bedragen; het juiste bedrag is niet bekend. Ook wil men dat deze opligting slechts door één' beambte is bedreven, die werkelijk voortvlugtig is.

— Onder dagteekening van den 7den Aug. deelt men uit Curaçao het volgende mede:

„De zich thans hier bevindende Nederl. virtuozen *Coenen* en *Lubeck* hebben op hunne reis in Zuid-Amerika overal een luisterrijk onthaal genoten. Toen zij te Valencia (Venezuela) aankwamen, was een 20tal jongelieden te paard hen te gemoet gereden. Bij hunne komst in de stad, was de toeloop der menigte zoo groot, dat de stoet zich naauwelijks een' weg konde banen. — Zondag daaropvolgende werd het eerste concert gegeven in de schouwburgzaal. De geestdrift was zoo groot, dat alle loges en stales verhuurd werden, niettegenstaande de prijzen van *f* 10 — *f* 120 gestegen waren, terwijl de verkoop van de extra entree-biljetten de beduidende som van ruim *f* 1500 opbragt. (*Utr. Ct.*)

Van den 6den. In de zitting van den gemeenteraad van heden is met algemeene stemmen jhr. mr. *J. de Bosch Kemper* tot hoogleeraar in de regtsgeleerdheid en de staatswetenschappen benoemd.

NEUZEN, 2 October.

Heden werd de wed. *de Feijter* aangenaam verrast, doordien zij, van wege H. M. de Koningin van Engeland, eene kostbare gouden vaas ontving, met begeleidende missive, waarbij haar verzocht wordt dit geschenk aan te nemen als een blijk van het genoegen, waarmede H. M. zich de vriendelijkheid en gastvrijheid herinnert, met welke H. D., Z. K. H. Prins *Albert* en de Koninklijke kinderen werden ontvangen bij H. D. onvoorzien bezoek op hare hofstede, den 15den Aug. j.l.

(Deze beker, hoog met deksel 2½ Ned. palm, heeft aan de eene zijde de inscriptie *widow Feyter, August* 1852, terwijl aan den anderen kant de letters *V R* keurig zijn ingesneden. De waarde van dit vorstelijk geschenk wordt op ruim 250 pond sterling (*f* 3000 geschat.)

ZWOLLE, 4 October.

In de aanstaande Staten-vergadering dezer provincie zal onder meer belangrijke onderwerpen behandeld worden de verlenging der Dedemsvaart tot in de grachten van Koevorden, en in geval alsdan de zekerheid zal bestaan, dat van Koevorden door de Noord- en Zuidberger veenen het kanaal door eene Engelsche of andere maatschappij tot in de Eems zal gegraven worden, dan zal de verbinding der Dedemsvaart met Koevorden bij de Staten wel geen bezwaar ontmoeten.

's HERTOGENBOSCH, 5 October.

Te Heesch bij Oss is in een ven dood gevonden een sedert 8 dagen vermist meisje, uit de gemeente Nistelrode; een geweldadige moord is hier wel als zeker aan te nemen, daar het slagtoffer eene messnede in het voorhoofd heeft, de rokken over het hoofd getrokken en vastgebonden waren en op het hoofd in het ven stond; zij was 6 of 7 maanden zwanger; de heer regter-commissaris en officier van justitie zijn heden derwaarts vertrokken, om deze gruwzame zaak te onderzoeken.

ARNHEM, 6 October.

In de buitengewone vergadering der Provinciale Staten van Gelderland op den 5den October is, ter vervanging van den heer *H. F. van Meurs*, tot lid der Eerste Kamer der Staten Generaal gekozen de heer *E. W. van Dam van Isselt.*

STEENWIJK, 4 October.

Door het bestuur der gemeente Steenwijk wordt voor de oude steenen pijp, aan de uitgang van den voormalige Gasthuispoort, eene nieuwe steenen duiker gelegd. Bij het opgraven en losbreken derzelve heeft men circa 6 ellen onder den beganen grond eene steenlaag gevonden, die de meeste overeenkomst heeft met de algemeen bekende Bentheimer steen. Voor zoo verre deze thans ontbloot is, heeft ze eene breedte van ruim 3 ellen, en eene lengte van pl. min. 7 ellen, terwijl de dikte gemiddeld op ½ Ned. el kan gerekend worden. Hare strekking in de lengte is zuid- en noordwaarts. Op last van het gemeentebestuur wordt er door uitdelvingen nader onderzoek gedaan, om later een meer gedetailleerde opgave daarvan te kunnen geven.

ASSEN, 4 October.

Na eene ziekte van eenige weken en toenemende verzwakking, overleed heden alhier in den ouderdom van 76 jaren de heer mr. *G. Vos*, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid van de Gedeputeerde Staten dezer provincie, enz. Hoezeer lang gevreesd, treft echter deze slag hier zeer en getuigt de algemeene deelneming van de groote achting, die den overledene door elk werd toegedragen.

— Wij vernemen met veel belangstelling uit eene zekere bron, dat de inschrijvingen voor de *Drentsche Veen- en Kanaalmaatschappij* op den 30sten Sept. j.l. reeds waren geklommen tot *f* 530,000, en dat men verwachtte, dat met alle inschrijvingen, die nog zouden volgen, men zelfs meer dan het maatschappelijk kapitaal zou erlangen.

— De molenaar *Schuurman*, die op den eersten dag der jagt 27 patrijzen en 1 haas en vervolgens nog zeer veel wild heeft geschoten, schoot gisteren, een' onstuimigen dag, vier hazen, twee korhoenen (haan en hen), zeven patrijzen en twee konijnen.

— Men verneemt, dat, ten gevolge het besluit in de laatste vergadering der aandeelhouders van de Drentsche Kanaal-Maatschappij genomen, het bestuur dezer Maatschappij aan het bestuur der Provincie gevraagd heeft of dit genegen zou zijn, de verleende concessie en de uitgevoerde werken over te nemen, en op welke voorwaarden. Men mag dus verwachten, dat dit punt in de aanstaande najaarsvergadering der Staten een punt van deliberatie zal uitmaken.

MEPPEL, 4 October.

Zaturdag avond circuleerde hier een adres van eenige bakkers, hetwelk den raad dezer gemeente is aangeboden, houdende verzoek, om de gemeente-opcenten op het *gemaal* af te schaffen, of zoodanig te verminderen, dat zij gelijk met de omliggende gemeenten worden geheven.

GRONINGEN, 7 October.

Naar men verneemt, zal op aanstaanden Donderdag, den 14den dezer, des voormiddags te elf uur, de hoogleeraar W. A. Enschedé, rector magnificus onzer hoogeschool, op de gewone wijze het rectoraat overdragen aan den hoogleeraar P. Hofstede de Groot. Deze plegtigheid zal plaats hebben in het groot auditorium van het Akademiegebouw.

— Binnen deze stad heeft zich eene afdeeling gevormd van de vereeniging *Nederlandsch Mettraij*, gevestigd op *Rijsselt* bij *Zutphen*, alwaar hulpbehoevende en verwaarloosde jongens van de Protestantsche geloofsbelijdenis uit alle gewesten van Nederland worden opgenomen en in den landbouw opgeleid. Tot directeuren van de afdeeling Groningen zijn verkozen prof. P. Hofstede de Groot, voorzitter, mr. W. de Sitter, secretaris, mr. P. W. van Heijningen Bosch, penningmeester, en de heeren C. Römelingh, van de Landhuishoudkundige School te Haren, en J. Oomkens, J.z.

— Dingsdag morgen, ongeveer te zes uur, is buiten het Kleinepoortje, bij de bonte brug, levenloos uit het water opgehaald zekere vrouw, met name F. Folkers, omstreeks 40 jaren oud, woonachtig geweest aan het slijkgat buiten de Oosterpoort. Op welke wijze deze vrouw in het water is geraakt, is nog onbekend, doch weinig tijd bevorens is zij nog door eenige menschen gezien.

— Den 4den October had de gemeente *Scheemda* de eer en het genoegen, zijne excellentie den Staatsraad Commissaris des Konings in haar midden te zien. Te half twaalf arriverende, stapte zijne ed. gestr. aan het gemeentehuis af. Na den afloop der gewone werkzaamheden werd aan de ingezetenen de aangename gelegenheid gegeven, om persoonlijk hunne belangen en die der gemeente aan zijne ed. gestr. te mogen voordragen, waarvan onderscheidene personen dan ook gebruik hebben gemaakt. Vervolgens begaf zijne exc. zich met burgemeester en wethouders naar het kerkgebouw, hetwelk hij met genoegen bezigtigde, en van daar naar de school, waar met blijkbare goedkeuring het onderwijs der kinderen gedurende eenigen tijd werd gadegeslagen. Te 4 uur is zijn ed. gestr. weder vertrokken.

— Naar men in het zekere onderrigt is, heeft de raadkamer van de regtbank te *Appingedam*, in overeenstemming met het requisitoir van den heer officier van justitie, beslist, dat er geene termen waren tot verdere vervolging van den heer H. B. N., student te Groningen, tegen wien een bevel van inhechtenisneming was verleend als verdacht van diefstal; zijnde dan ook op heden zijne invrijheidstelling onverwijld gevolgd.

— Laatstleden Maandag vond een landbouwer, te Niehove wonende, in zijne schuur hangen het lijk van een manspersoon, oud 25 à 30 jaren. Niets duidde aan wie de verhangene was. Misschien kan daartoe strekken een bij hem gevonden gebedenboekje, voorzien van een omslag, waarop schoolschriften, gedagteekend uit Annen, Februarij 1845, en onderteekend: A. J. Oosterveld. De lijkschouwing toonde met voldoende zekerheid, dat deze man zich zelven had opgehangen.

— Als eene bijzonderheid kan worden aangemerkt, dat in den tuin van Coenraad Schelhaas, te *Zevenhuizen*, gemeente *Leek*, van 1 korrel 15 komkommers, en wel alle van aanzienlijke zwaarte, zijn voortgekomen.

— Te *Borger* zijn in den tijd van 3 weken ongeveer 1000 jongbeesten gepasseerd, komende uit Friesland en bestemd naar het koningrijk Pruissen. In den nacht van Donderdag op Vrijdag j.l. heeft de logementhouder J. Smit aldaar 340 derzelve in een stuk land gehad en daarvoor de som van *f* 17 ontvangen. Men zegt, dat nog eene gelijke hoeveelheid zal volgen; ieder transport wordt door eenige aaneengekoppelde springstieren voorafgegaan.

— Mr. W. R. Westerman en F. P. Robbé, te *Amsterdam*, hebben aan den raad der stad *Zutphen* kennis gegeven, dat zij voornemens zijn concessie te vragen tot oprigting eener gaz-fabrijk te Zutphen, waartoe zij permissie vragen en belooven gaz te zullen leveren, dat 4 malen sterker dan ander licht en daarbij goedkooper is. Er werd besloten dit verzoek te stellen in handen der gaz-commissie.

— L.l. Zaturdag morgen heeft — zoo als wij in ons vorig nommer reeds met een enkel woord hebben berigt, — in ons geheele land (en ook verder), doch voornamelijk in de provincie *Zuid-Holland* en *Noord-Brabant* een hevige storm gewoed, die veel schade aanrigtte. Wij zullen eenige voorbeelden uit de vele nog mededeelen.

Ontzettende ongelukken hebben vooral op de rivieren plaats gehad.

Op de *Merwede*, onder *Sliedrecht*, is o. a. eene aak omgeslagen, ten gevolge waarvan de twee daarop zich bevindende personen zijn verdronken.

Een der Belgische loodskotters vond voor *Rammekens* eene tjalk in zinkenden toestand, die slechts op de lading, welke uit hout bestond, dreef. Zonder hulp zoude de schipper, met eene vrouw in zwangeren toestand en zeven kinderen, zijn omgekomen. De Belgische schipper heeft allen gered; de man had door een' slag van de roerpen het been gebroken; allen zijn in het stads hospitaal te Vlissingen opgenomen.

Te *Dordrecht* werden op de Knolhaven zes zware ijpenboomen geheel ontworteld en vlak tegen de huizen geworpen, zoodat gevels, daken en schoorsteenen ten eenenmale verbrijzeld werden en ook de kade belangrijke schade leed.

Aan den Moerdijk hebben onderscheidene menschen hunne bezittingen, enkele zelfs het leven, verloren. Het beurtschip van *St. Annaland*, nabij *Oostduivenland* ten anker liggende, werd geheel verbrijzeld, doch de schepelingen gelukkig gered. Nabij den Ouden Doel (*Zeeland*) is een vischschokker door den woedenden storm omgeslagen. Evenzoo de veerschuit tusschen *Willemstad* en *Buitensluis.*

Voor de *Willemstad* zonk eene geladen tjalkschuit in de diepte, waardoor de schipper met zijne vrouw en drie kinderen, benevens de knecht, eene prooi der golven zijn geworden.

De rivier de Waal vóór *Nijmegen* leverde gedurende den storm een ontzettend schouwspel op. Door den huizenhoogen golfslag werd de gierbrug van de hoeiketting gerukt, het vak aan de Lentsche zijde uit elkander geslagen en het bedschip aan den stroom prijs gegeven. Er was schier geen vaartuig, dat niet in meerdere of mindere mate onttakeld was, en hetzij roer, zwaarden, als anderzins verloren had.

In het gezigt van *Zierikzee* heeft een zeer betreurenswaardig ongeluk plaats gevonden. Schipper van Dord, in de beurt van Bergen op Zoom op die stad varende, een man van bijna 80 jaren, welke dit beurtveer met twee zijner zonen waarneemt, vertrok naar Bergen op Zoom, hebbende naar gissing aan boord 25 à 30 passagiers. Plotseling raakt het vaartuig bij eene hevige windvlaag aan den grond, op de punt van de zoogenaamde Dorschman. Onmiddellijk liet men het anker vallen; doch weinige oogenblikken daarop was het vaartuig vol water. Al spoedig vertrokken uit Zierikzee een paar schippers met hunne vaartuigen ter hulp. Tegelijk naderde de stoomboot *Stad Vlissingen*, welke te vergeefs pogingen deed om de in nood verkeerenden te redden. Aan de stoomboot *Zierikzee*, die mede genaderd was, gelukte het nabij het wrak ten anker te komen en met de sloep 10 personen te redden. Een van de twee mannen der equipagie, die de sloep bestuurden, is later het slagtoffer geworden van zijne edele pogingen, om andermaal de schipbreukelingen te bereiken en van het wrak te brengen. Van dezen zijn door schipper de Weerd nog 9 personen en later, volgens geruchten, nog 4 door een hoogaarts van M. van der Ploeg gered. Het juiste getal verdronkenen op te geven, is nog niet mogelijk, daar men niet bepaaldelijk het aantal passagiers weet. Intusschen is het zeker dat daarbij verscheidenen zijn omgekomen, waaronder de bejaarde schipper van Dord, een man der equipagie van de stoomboot, benevens eene vrouw en een kind, te Zierikzee te huis behoorende.

Eene menigte schepen, die zich op het *Hollandsche Diep* bevonden, verkeerden in het nijpendste gevaar, de meesten bereikten echter eene veilige haven, met uitzondering van eene schuit met mest geladen, die op de zoogenoemde vlakte door de woedende golven overstelpt werd en met zes personen in den afgrond werd verzwolgen.

Te *Arnhem* heeft, tusschen de Velper en St. Eusebius barrières, een omvallende boom een kind getroffen en aan het hoofd zwaar gewond.

Nabij *Utrecht* werden de seinpalen van den spoorweg en den telegraaf uit den grond gerukt.

Te *Wierden* is een der molens van kap, as en wieken beroofd. — Daar en op andere plaatsen zijn vele boomen omvergewaaid. — De beurtman van Zwolle op Enkhuizen heeft even buiten de kribben eenige averij gekregen, zoodat hij naar Genèmuiden terug is gekeerd.

Te *'s Hertogenbosch* werd van een der hoogste en oudste gevels, uit Bentheimersteen gebouwd, van een huis, toebehoorende aan den heer H. de Gruyter, staande in de Hinthamerstraat, de spits weggerukt, en kwam op een' sleperswagen en paard neder; het paard viel dood en de wagen was letterlijk verbrijzeld, terwijl de voerman, die gelukkig digt onder het huis stond, slechts eene ligte kwetsuur aan de hand bekwam.

Ook van alle gedeelten van *Drenthe* berigt men het ontwortelen van boomen, het afwaaijen van pannen, enz. Tusschen *Annen* en *Zuidlaren* is een overdekte wagen van een' landbouwer uit de gemeente Borger omgewaaid, zonder dat de man, die er in zat, letsel heeft bekomen.

Te *Roden* werd de spits van den toren geheel verzet, en werd de watermolen van D. Datema te *Sandebuur* grootendeels vernield.

Wat onze grenslanden betreft, zoo schrijft men daarover b.v. uit *Dusseldorf* het volgende: „Heden werd onze stad door een buitengewoon geweldigen storm bezocht. Boomen werden uit den grond gerukt, ramen ingedrukt, daken geheel of gedeeltelijk van pannen beroofd; op den Rijn zijn drie vaartuigen verbrijzeld of in den grond gedreven; parapluien, hoeden, mutsen, enz., vlogen door de lucht, en menschen tegen wil en dank in elkanders armen, om op de been te blijven."

Nopens *België* wordt het volgende medegedeeld uit *Antwerpen* van den 3den October: „Ergisteren avond borste boven deze stad een vreeselijk onweder los, vergezeld van een' hevigen zuidoosten wind, hetwelk tot op dezen oogenblik voortduurt; het heeft nu reeds 15 uren achtereenvolgens gestortregend. De schoorsteenen en daken worden weggerukt en vernield; de straten der stad zijn dan ook als uitgestorven, vermits men zich uit vrees voor het overal nederstortende puin niet op dezelve durft wagen.

„Ook op vele andere plaatsen in België heeft het onweder groote schade veroorzaakt. Te Brussel is eene kar en paard het onderst boven gewaaid; te Anderlicht zijn 27 oude boomen ontworteld, en een persoon werd zoo volkomen ademloos, dat hij op het punt was van te stikken. Te Namen waren de straten geheel bedekt met stukken lei van de daken.

„Op den spoorweg naar Mechelen was een boom omgestort. De conducteur van den laatsten trein bemerkte het gelukkig nog tijdig genoeg om den trein te stoppen: anders had er een vreeselijk onheil gebeurd."

Een ander berigt uit België luidt als volgt:

„De storm, die den 2den woedde, heeft ongelukken van allerlei aard veroorzaakt. Vooral wordt veel gesproken van een vreeselijk ongeluk, hetwelk te Bath moet hebben plaats gehad. Veertig arbeiders waren daar aan de rivierzijde bezig met het inheijen van palen, toen zij door eene windhoos overvallen, en in de rivier gesleurd werden; slechts een tiental konden zich redden; de overigen moeten bij deze ontzettende ramp het leven verloren hebben.

„In de omstreken van *Antwerpen* zijn meer dan 2000 zware boomen door den wind ontworteld of verbrijzeld."

Ook in geheel Noord-Duitschland heeft de storm op gelijke wijze gewoed.

In onderscheiden deelen van *Engeland* was de storm vergezeld van onweder, waardoor verscheiden personen zijn gedood.

De Put van Grenelle te Parijs.

Zeer merkwaardig is te Parijs de artesische put van Grenelle. Men weet, dat met het boren dezer put den eersten Januarij 1834 een' aanvang werd gemaakt door den ingenieur Mulot, en dat men eindelijk den 26sten Februarij 1841, des middags te 2¾ uur, te midden van eene massa groenachtig zand van eene nog ongekende dikte, water vond op 547 meters beneden den beganen grond. Sedert verheft zich het water met ongekende kracht tot op 30 meters boven den beganen grond, en levert iedere minuut 1800 liters water, zoodat zij nu reeds aan de bevolking dezer hoofdstad 11,010,816,000 liters water verschafte.

De electrische telegraaf en de stoom.

De electrische telegraaf is in de laatste jaren in een groot gedeelte van Europa ingevoerd en kan, wat het belang dezer uitvinding betreft, naast de stoommachine geplaatst worden. De naam van den uitvinder is tot hiertoe, gelijk het schijnt, onbekend gebleven. Volgens eene mededeeling uit Frankrijk is het een werktuigkundige, Lomond genoemd, aan wien men haar te danken heeft, ofschoon hij zelf er het gewigt niet van zal vermoed hebben. Zie hier het berigt van Athur Young, in zijne *Reis in Frankrijk*, 1787. „Ik bragt," schrijft hij, „een bezoek aan den heer Lomond, een vernuftig werktuigkundige, die den geest van uitvinding bezit. Hij heeft eene merkwaardige ontdekking in de electriciteit gedaan. Gij schrijft twee of drie woorden op papier; hij neemt ze met zich in eene kamer en draait eene machine in eenen electrischen koker rond, waar boven aan een electrometer is, een kleine fraaije bol van het pit van pennen. Een draad is aan eenen dergelijken cilinder in een verwijderd vertrek vast, en zijne vrouw, die de bewegingen van den daarmede correspondeerenden bol opmerkt, schrijft de woorden, die er door aangeduid worden, op; waaruit blijkt, dat hij een alphabeth van bewegingen heeft gemaakt. Daar de lengte van den draad geen onderscheid maakt, zoude men eene verre correspondentie kunnen houden, b. v. met eene belegerde stad of tusschen twee gelieven, aan welke men meer directe verbindtenissen verbiedt, of voor zaken, meer de oplettendheid waardig. Welk gebruik men er van zoude kunnen maken, de uitvinding is verwonderlijk."

In vorige tijden zijn er een aantal uitvindingen gedaan, die in vergetelheid geraakt, maar later weder voor den dag gekomen zijn. Zoo zien wij in het jaar 1620 door de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden een octrooi gegeven op een middel om schepen op alle mogelijke wijzen te bewegen, zelfs tegen wind en stroom in, dat evenwel niet in toepassing schijnt gekomen te zijn, dan nadat in onzen tijd de stoomkracht was ontdekt. Wij weten er niet meer van dan hetgeen hier volgt.

In het jaar 1619 wendden zich drie burgers van Amsterdam, Harman en Dirk Warnartsz, gebroederen, en Hendrik Frits tot de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden met verzoek om een octrooi voor eene nieuwe uitvinding. Zij gaven te kennen, „hoe dat sy Supplianten door de ghenaede Godes, haren naerstigen arbeydt en practiseren, ghevonden hadden seeckere maniere van timmeragie ende werckinge, die voor desen noch in de Vereenichde Provinciën noch in andere landen ofte contreyen noyt en was ghehoort noch gesien. Te weten van schepen, schuyten, jachten ende chaloupen ende allen tghene daer men te water mede vaert, 'tsy wat naem tselve soude moghen hebben, toe te maecken, dat men daer mede noch eens so rasch soude varen als men met andere ghewoon was te doen, ende omme met de selve te doene eene extraordinaire ende ongehoorde kracht ende snelte, soo in zee, loopende rivieren ende stille binnenwateren, ende deselve schepen te doen keeren, wenden, drayen, soo cort als men wil, dienende met wint, in de wint, stilt ende sonder wint, met stroom, seyl, tegen stroom ende sonder seyl, ook bequaem voor gaten, om schepen op alle de saisoenen uyt ende inne te brengen met bouchseerden, mitsgaders omme te doene vliegende tochten ende volck te landen, omme alle vreemde ende uytheemsche kusten, rivieren, bayen ende droogten op te soecken ende te ontdecken, dienende mede om over ys tegen wint met ongelooffelycke snelheydt voorts te comen, gelyck sy Supplianten int wyt ende breedt, tselve met syn Princelyke Excellentie hadden ghecommuniceert ende geopenbaert. Ende also het redelyck ende billick was dat de Supplianten voor desen haren arbeydt ende industrieuse inventie eenighe recompensie souden genieten ende dat sy beduchtende waren

...ttet soude konnen ghebeuren, dat de selve nieuwe in-...ntie by andere soude mogen worden naeghemaeckt, waer...ur hare industrie ofte arbeyt soude blijven infructueux, ...o hadden sy van Ons ootmoedelyck versocht octroy ende privi-...ie voor hun ende hunne erfghenamen voor den tydt van ...rtich jaren, om de voorsz. schepen, schuyten, jachten, ...aloupen ende alle 'thgene daermede men te water ofte op ...ys vaert, in maniere voorsz. alleen te mogen maken ofte ...or andere te doen maken, alleen te gebruyken of laten ...bruycken, met interdictie aen alle de innewoonderen ende ...dere dese Vereenichde Provincien hanterende, als oock ...n de ondersaten van dese Provincien in Oost- ende West-...dien ende andere landen zijnde frequenterende, die ...der ons ghebiedt waren staende, van deselve schepen, ...huyten, jachten ende chaloupen als vooren, ende de nieuwe ...ventie van wercking der selver in gheender maniere ... te maken, te doen maecken, te ghebruyken ofte te ...en ghebruycken, tzy int geheel ofte stuck-wys verandert, ... dese landen ofte van hier in andere landen te planten, ...rectelyck ofte indirectelyck, op verbeurte van allen de ...ve schepen, schuyten, jachten ofte chaloupen, ende de ...terialen ende ghereetschappen daer toe dienende, mits-...ders noch op de verbeurte van duysent ponden grooten ...ems, d' eene helft voor den armen, ende d' ander helft ... behoeve van de Supplianten telcke reyse alster yets tegen ... voorsz. octroye soude moghen syn gepleeght. Ende alsoo ... landen daer aen ghelegen was dat de conste niet en ...me tot kennisse van vreemde, sonderlinghe deser landen ...anden, hadden sy Supplianten al noch versocht, dat ons ...de believen de Magistraten van de plaetsen daer sulckx ... worden gherequireert, dat sy de persoonen, die by hun ...te heure erfghenaemen te wercke, ofte om die schepen, ...huyten, jachten ende chaloupen op die voorverhaelde maniere ...maeckt te bewaren sullen werden ghestelt, ende den voor-...hreven Magistraet by hen ofte haere erfghenaemen souden ...orden ghepresenteert, den eedt af te nemen, dat sy de ...oorschreven konste niemandt sullen openbaeren ofte buy-...n wille van henlieden eenighe der selver wercken maecken, ...chte oock de schepen, schuyten, jachten ende chaloupen ...hebruycken tot ondienste van de landen enz." — Het ...rzochte octrooi werd den 16den Dec. 1620 door de Staten ...eneraal gegeven, onder voorwaarde dat de nieuwe inventie ...nnen een jaar zoude worden in effect en praktijk gebragt, bij ...erlies van het octrooi. (*Deventer Ct.*)

Kerknieuws.

Te WARFHUIZEN is door den primarius collator tot predikant benoemd de weleerw. zeer gel. heer *G. W. Sannes*, predikant te Oude Pekela.

— Door de Doopsgezinde gemeente te *Grouw*, prov. Friesland, beroepen ds. *H. ten Cate Hoedemaker*, predikant bij de Doopsgezinde gemeente te Noordbroek en Nieuw Scheemda.

BOLSWARD, 4 October. Nadat den 30sten September l.l. door den kerkeraad van de Hervormde gemeente alhier, uit het bevorens medegedeelde zestal van predikanten, het navolgende alphabetisch gestelde drietal was geformeerd, als: DD. *J. Marissen van Loon*, te Hoogezand; *W. P. Scheuer*, te Renswoude, en *J. W. G. R. Schorse*, te Almelo, is daaruit gisteren avond beroepen de weleerw. zeer gel. heer *J. Marissen van Loon*, te Hoogezand.

ZWOLLE, 4 October. Wij vernemen, dat den 1sten dezer is ingekomen de koninklijke agreatie van het beroep van ds. *Hugenholtz*, tot predikant bij de Nederduitsche Hervormde gemeente alhier.

— Van Oud-Alblas meldt men van den 29sten Sept.: Nadat ds. *J. J. Knap*, predikant te Heeg, op den 24sten dezer voor eene beroeping naar deze gemeente bedankt heeft, werd heden op vertoonde acte van collatie ZEw. andermaal beroepen.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 2 Oct., kapit. *Pronk* Gezina, van Newcastle; den 3den *Hilbrands* Anna, van Suriname. *Emmelkamp* Annechiena en *Koops* Vrouw Grietje, beide van Bremerhaven; den 4den *Koning* Johanna Maria, van Sunderland; *Karst* Elisabeth Jollina, van Hartlepool; *Scherpbier* Jettina, van Archangel; *de Jonge* Jantina, van Koningsbergen; den 5den *Pekelder* Heidewika, van Londen. — Te Texel den 3 Oct., *Schaap* Bernhard en Elise, van Liverpool; den 4den *Woudstra* Margretha Hillechiena, van Londen; *Ketelaar* de Hoop, van Newcastle. — In het Vlie den 2 Oct., *de Boer* Jantina Petronella, van Neuhaus; den 3den *Tuinelder* Christina Christina, van Newcastle. — Te Vlissingen den 3 Oct., *Oldendorp* Ludolf Theodorus, van Livorno, met verlies van anker en ketting. — Te Livorno den 19 Sept., *Potjer* Titia, van Amsterdam. — Te Nantes den 30 Sept., *Klasen* Margrietha, van Rotterdam. — Te Falmouth den 30 Sept., *Mulder* Marchiena, van Berdianski naar Termunde. — Te Liverpool den 30 Sept., *Postema* Martha, van Nantes. — Te Hull den 1 Oct., *de Haan* Provincie Overijssel, van Zwolle. — Te Hamburg den 1 Oct., *de Vries* Johanna, van Antwerpen; *de Haan* Gesina, van Makkum; den 2den *de Jonge* Margaritha, van Bayonne. — Te Brunshausen gepasseerd den 3 Oct., *Pronk* Roelina Oostra, van Rotterdam. — Te Bremerhaven den 2 Oct., *Waterborg* Catharina, van Rostock naar Londen bestemd, wegens het slechte weder. — Te Cuxhaven den 4 Oct., *Lukje* Margaretha Wilhelmina, van Amsterdam naar Flensburg; *Plukje* Hermanna Hendrika, van Amsterdam naar Stettin. — Te Pillau terug uit zee den 30 Sept., *Pott* Catharina Wilhelmina, naar Leith; den 1 Oct. *Duit* Fennegina, van Amsterdam; *Harding* Margaretha, van Schiedam; *Lohman* Roelfina Geerdina, van Londen; *Blouw* Annechiena, van Rouen. — Te Bolderaa den 28 Sept., *Pott* Spruit, van Schiedam; *Boon* Jantina, van Purmerende; *Lovius* Waakzaamheid, van Harlingen. — Te Croonstad terug uit zee den 24 Sept., *Huges* Johan Gerard en *Mulder* Vriendschap, beide naar Holland; *van Sluis* Gesina en *Hazewinkel* Hendrika Jantina, beide van Newcastle; *Roelfsema* Harmonie, van Londen; den 26sten *Huisman* Anja Sietsia, van Stettin. — Te Bergen den 25 Sept., *Kranenburg* Vrouw Neeltje, van Schiedam.

Binnengekomen te Helvoet den 5 Oct., kapit. *Bakker* Jacoba, van Odessa, dezelve is wegens weigeren van wenden tegen den Noordwal aan den grond vastgeraakt, doch met adsistentie weder af en op het Kanaal gebragt; *Nieveen* Jacoba Catharina, van Catania; *Gialts* Hannah Antoinette, van Poole. — Te Palermo den 20 Sept., *de Jonge* Hendrik, van Amsterdam. — Te Napels den .. Sept., *Bosker* Ida Jacoba, van Rotterdam. — Te Deal den 3 Oct., *Potjewijd* Antje, van Amsterdam naar Livorno. — Te Porto den 23 Sept., *Lodewijks* Alberdina, van Amsterdam; den 26sten *Leeuwes* Arendina, van Riga. — Te North Shields den 2 Oct., *Drewes* Afina Hillechina, van Amsterdam; *Stomp* Leentje, van Rotterdam. — Te Skelskior den 27 Sept., *Drewes* Twee Gezusters, van Libau.

Zeilklaar te Londen den 30 Sept., kapit. *Oostra* Margrietha Hillechina, naar Amsterdam. — Te Newcastle den 1 Oct., *Olthoff* Catharina, naar Kampen; *Brouwer* Hermanus Nepperus, n. Elseneur.

In lading te Londen den 2 Oct., kapit. *Goosens* Cornelia, naar Rotterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 2 Oct., kapit. *Egberts* Gesina, naar Hamburg; den 3den *Brink* Dorothe, naar Aarhuus; den 4den *Franken* Goede Verwachtting, naar Saramacca; *Woltman* Twee Gebroeders, naar Bremen. — Uit het Vlie den 2 Oct., *Brons* Juffer Ellegonda, naar Stockholm; *de Winter* Catharina, naar Koningsbergen; *Dekker* Epimachus en *Nieboer* Vrouw Margaretha, beide naar Dantzig; *Visser* Ceres, op avontuur; den 3den *de Jong* Zuiderzee, naar Havanna; *Munneke* Baudina, naar Schotland. — Van Helvoet den 4 Oct., *Faber* Twee Vrienden, naar Dantzig. — Van Brielle den 4 Oct., *de Boer* Zwaantina Jantina, op avontuur. — Van Maassluis den 4 Oct., *Schaap* Jonge Klaas, op avontuur. — Van Rouaan den 1 Oct., *Struik* Dankbaarheid, naar Dantzig. — Van Swansea den 1 Oct., *Carst* Tweelingzusters, naar Ceijlon. — Van Hartlepool den 30 Sept., *de Boer* Eliza, naar Bordeaux. — Van Hamburg den 2 Oct., *Heins* Vrouw Margrietha, naar Rotterdam. — Van Swinemunde den 29 Sept., *de Jonge* Gezina Jantina, naar Londen. — Van Dantzig den 28 Sept., *Munneke* Margaretha Hendrika, naar Elsfleth. — Van Pillau den 30 Sept., *Mulder* Jantina Anna, naar Amsterdam; *Oldenburger* Astrae, naar Hull. — Van Bolderaa den 29 Sept., *Dik* Henriette, naar Helsingör.

Vertrokken van Lissabon den 22 Sept., *Mulder* Jonge Hendrik, naar Liverpool. — Van Falmouth den 3 Oct., *Wijgers* Amicitia, van Taganrog naar Londen. — Van Arbroath den 2 Oct., *Rozema* Annechiena Johanna, naar Boness. — Van Dundee den 2 Oct., *Giezen* Nijverdal, naar Zwolle. — Van Straalsund den 30 Sept., *van der Zee* Jonge Albert, naar Hull.

OOSTMAHORN, 6 Oct. Zeilklaar kapit. *Rush* Orwell, van Groningen naar Londen; *Mugge* Martha, van Dockum naar Aarhuis.

ZOUTKAMP, 6 Oct. Binnengekomen den 5 Sept., kapit. *van der Borg* Geertje Elisabeth, van Llanelly (Engeland) naar Groningen, den 6 in den nacht van den 4den op den 5 Oct. desselfs anker en ketting in het zeegat verloren.

Zeilklaar den 6 Oct., kapit. *Top* Onderneming, naar Londen.

Gisteren is alhier met een tjak voorbij gezeild kapit. *H. Panjer*, met zijn schepesvolk, zijnde het schip en zee gesonken.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

29 Sept. Buining, Magdalena, v. Riga n. Rotterdam, m. gerst.
Kramer, Catharina, v. Riga n. Oporto, m. hennip.
Schoon, Joanna Geerdina, v. Pillau n. Dordrecht, m. raapz.
Jager, Belina, v. Riga n. de Maas, m. granen.
Doodt, Eduard, v. Memel n. Antwerpen, m. deelen.
Klein, Juno, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Smit, Anna Jantina, v. Riga n. Amst., m. rogge.
Middel, Bouwina, v. Stettin n. Termunterzijl, m. hout.
Pijbes, Hoop en Verw., v. Riga n. Rotterdam, m. rogge.
Pömper, Margaretha, v. Dantzig n. Groningen, m. hout.
Pronk, Gezina Jantina, v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
1 Oct. Poorta, Tweelingen, v. Koningsb. n. Londen, m. tarwe.
de Vries, Beerta Schuringa, v. Dundee n. Stettin, m. steenk.
Stuit, Bartha Hendrika, v. Brake n. de Oostzee, m. ballast.
Lestuiver, Aurora, v. Koningsb. n. Amst., m. tarwe.
Stenger, Anna Marg. Adriana, v. Newc. n. Petersb., m. stukg.
Koster, Argo, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Naatje, Alberdina Edzina, v. Newc. n. Stettin, m. cokes.
Bakker, Jantina, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.

De Wind den 29 Sept., Z.O., Z.Z.O., Z.O.; den 30sten N.O., W.Z.W., Z.W.; den 1 Oct. W., Z.W.; den 2den Z.W.

CUXHAVEN, 3 Oct. De Hollandsche kof Concordia, kapt. *Stuit*, met ballast van Harlingen naar Noorwegen bestemd, is den 30sten der vorige maand ten noorden van Helgoland gezonken; de equipage is door kapt. *Haack*, met het schoonerschip Pax gered en hier aangekomen.

ANTWERPEN, 4 October. Het schip Concordia, kapit. *Bacher*, van Kertch herwaarts gedestineerd, is op de schelde bij Pyp Tabak, door weigeren van wenden aan den grond vastgeraakt; ligters zijn derwaarts afgezonden en men hoopt het schip met de vloed af te brengen.

HOEKZIJL, 29 September. Het Nederlandsche schip Clasina, kapit. *Huisman*, van Bremen naar Oldersum, is gisteren alhier in de nabijheid gestrand, en zal met de lading weg zijn; het volk is gered en een gedeelte der tuigagie geborgen.

— Van de lading van het bij Wangsaa gestrande schip Lammegina, kapit. *J. R. Prins*, van Petersburg naar Rotterdam, waren den 28sten Sept. 189 balen koffij, 60 vaten meekrap, 9 kisten wijn, enz. geborgen.

— Het schip Geertruida, kapit. *B. J. Goossens*, van Petersburg naar Amsterdam, is den 19den Sept. met slagzijde ter reede van Baltishport binnengeloopen.

— Volgens brief van Christiania van den 27sten Sept., lag te Smörholmen met verlies van zeilen: eene Hollandsche kof, beladen met pik en teer, en bestemd van Archangel naar Amsterdam, hebbende 6 weken reis. [Vermoedelijk het schip Lucas Wicher, kapit. *J. T. Pik.*]

— Het schip Bernardus, kapit. *B. H. Engelsman*, van Buenos Ayres naar Bremen, was den 30sten Sept. bij de Singels.

— Het schip Marchiena, kapit. *H. T. Mulder*, van Berdianski naar Termonde, was den 30sten Sept. op de hoogte van Falmouth.

AMSTERDAM, 6 October. De Nederl. kof Annechiena Engelina, kapit. *Smit*, van hier met stukgoed naar Stettin, is, volgens brief van Stettin van den 5den dezer, den vorigen nacht in de nabijheid van Swinemunde gestrand en vol water geloopen; men is bezig zooveel mogelijk te bergen.

SCHEEPSVRACHTEN.

DANTZIG, 30 Sept. Nadat in den loop dezer week onderscheidene schepen naar Holland tegen *f* 20 à *f* 22 per roggelast verscheept waren, is de vraag daarnaar opgehouden. Naar Engelsche havens zijn de graanvrachten evenzeer gedrukt; de eenigste verlangst is naar groote schepen voor houtverzendingen.

KONINGSBERGEN, 30 Sept. Naar Holland is er scheepsruimte in overvloed en de vraag daarnaar blijft zeer gering. Voor schepen van de eerste klasse werd bewilligd naar London 3 sh. 4½ à 6 d. het kanaal 3 sh. 10½ d. per qr. tarwe, naar Amsterdam *f* 20 en *f* 1, de Maas *f* 1 hooger per last tarwe.

BURGERLIJKE STAND.

Van af den 1sten tot en met den 7den October 1852 zijn te *Groningen* geboren 15 zoons en 15 dochters; gehuwd 1 paar; overleden 12 ouden en 11 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 5 *October*.

TARWE.			Zw. Zand	66 ℔	*f* 5,70	Bl. Voer	38 »	*f* 2,55
Oude	70 ℔	*f* 7,35	Veen	66 »	» 5,55	»	40 »	» 2,70
Jar. Oml.	68 »	» 6,70	»	68 »	» 5,85	Zw. Voer	38 »	» 2,50
»	70 »	» 7,20	N. GERST.			»	40 »	» 2,70
»	72 »	» 7,70	Winter	54 ℔	*f* 4,50	O. »	42 »	» 2,90
» Old.	68 »	» 6,50	»	56 »	» 4,80	BOONEN.		
» »	70 »	» 7,00	»	58 »	» 5,10	Paardeb. *f* 5,25,50,70		
N. »	72 »	» 7,20	»		» »	ZADEN, ENZ.		
ROGGE.			»		» »	Gr.Gortp.m. *f* 8,25,50		
O. Inl.	64 ℔	*f* 5,60	Knobbe	60 »	» 4,85	Par. 100 N. ℔ *f* 11, *f* 13		
» »	66 »	» 6,00	»	62 »	» 5,15	Old. Koolz. *f* 9,25,50,75		
» »	68 »	» 6,40	N. HAVER.			(*f* 10,10		
N. »	68 »	» 6,50	Dikke	38 ℔	*f* 2,45	Oml. dito *f* 9,25,50,75		
» »		» »	»	40 »	» 2,60	(*f* 10,10,15		
N. BOEKWEIT.			»	42 »	» 2,75	Oostfr.d. *f* 9,50,75/*f* 10,10,		
Gr. Zd.	64 ℔	*f* 5,60	»	44 »	» 2,90	G. Mosterdz *f* 6 tot *f* 8,50		
» »	66 »	» 5,90	»	46 »	» 3,05	Raapol. p. v. *f* 30,50		
» »	68 »	» 6,20	»	48 »	» 3,15	Prijs der boter		
			»	50 »	» 3,30	1e soort ¼ton *f* 28½		
			Bl. Voer	36 »	» 2,35	2e » » *f* 27		
						3e » » *f* 25		

Tarwe, puike soorten wel te plaatsen; mindere kwaliteiten flaauw. — Rogge 10 centen hooger wel afgaande. — Boekweit als voren wel te plaatsen. — Gerst door schaarschheid aan Pelders wederom 15 cents hooger verkocht. — Dikke Haver blijft gevraagd en tot hoogere prijzen wel te plaatsen. — Boonen ruim prijshoudend. — Gort wel zoo aangenaam. — Koolzaad weinig in omgegaan.

ROTTERDAM, 4 *October*. Tarwe: Zeeuws., Vlaams. en Overm. bij kleinen aanvoer tot vorige prijzen opgeruimd; goede en puike Jar. *f* 9,50 a *f* 10; mindere *f* 9 a *f* 9,40; Nieuwe dito, de beste partijtjes *f* 8,50 a *f* 9,50; de geringe en afwijkende *f* 6 tot *f* 8,25; Oude Zeeuwsche *f* 8,50 a *f* 8,70; Roode als voren; 164, 165, 166 ℔ N. Hoogl. Kleefs. *f* 315, *f* 320, *f* 325; 162 ℔ Jarige dito *f* 315; 160, 163 ℔ dito Kleefs. *f* 290, *f* 300; 158 ℔ O. dito *f* 285; 158 ℔ dito Rijn *f* 275; 155 ℔ dito hooge Rijn *f* 268; 162 ℔ N. Bovenl. *f* 305; 158 ℔ dito Kleefs. *f* 280. — Rogge goed prijsh.: Overm., Zeeuws. en Vlaams. *f* 6,20 a *f* 7,20; voorts in Entr.: 142 ℔ Arch. *f* 166; in Cons.: 150, 152 ℔ Frans. *f* 200; 145 ℔ dito *f* 190; 148 ℔ Taganrog *f* 190; 143 ℔ Archangel *f* 172, *f* 175, *f* 176, *f* 177; 141 ℔ dito *f* 172, en te Schiedam: 145 ℔ Libau *f* 198; 144 ℔ Coursche *f* 197. — Gerst: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaasche Winter *f* 4,90 a *f* 5,30; dito Zomer *f* 4,80 a *f* 5; voorts 130 ℔ Pernau te Schiedam *f* 194. — Haver: Zeeuws. en Inl. Korte *f* 2,90 a *f* 3,25; dito Lange *f* 1,90 a *f* 2,60. — Boekweit, op 140 ℔: N. Noordbrab. van *f* 190 tot *f* 208, naar kwaliteit; dito Rijn *f* 210; Jar. Grootbrab. *f* 212; dito Oostvr. Veen *f* 180; Frans. *f* 163, *f* 165, *f* 168, *f* 170. — Erwten: Zeeuws. Groene 25 cents lager, *f* 7,50 a *f* 8,75; Groote dito *f* 8,50 a *f* 9,50; dito Witte *f* 7,25 a *f* 8; Gelders. Graauwe *f* 10,50 a *f* 12. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte *f* 9,50 a *f* 11,50; dito Bruine *f* 10 a *f* 12,50; dito Paardenboonen *f* 5,40 a *f* 5,70. — Koolzaad: Zeeuwsch 48—49—50 p. vl.; Flakk. van 44 tot 47 p. vl.

AMSTERDAM, 4 *October*. De marktprijzen van Boter waren heden als volgt: Vriesche *f* 37 à *f* 41, Kuijnder *f* 37 à *f* 39; Kamper *f* 37 à *f* 39, Deventer *f* 30 à *f* 34, Zwolsche *f* 31 à *f* 34.

AMSTERDAM, 6 *October*. Tarwe aan cons.; 129 ℔ b. Pools. *f* 312; 128 ℔ dito *f* 300; 127 ℔ Rost. *f* 272 bij partij; 132 ℔ Petersb. Kubanka *f* 280; 134 ℔ Kub. *f* 255. — Rogge ruim prijshoudend; 122 ℔ Pruis. *f* 206; 122 ℔ Odessa *f* 193; 114, 115 ℔ o. gedr. *f* 172, *f* 176; 116 ℔ o. Odessa *f* 178.

Koolzaad onveranderd; op 9 vat in Oct. 53 p. vl.; April 1853 57 p. vl. — Lijnzaad in een doen; 110 ℔ Arch. *f* 275. — Raapolie dadelijk en op levering niet williger, bleef echter later iets vaster; op 6/w. *f* 31,50; Vlieg. *f* 30,50 a 25; Nov. *f* 30,75; Dec. *f* 31,25 a 75; Mei 1853 *f* 33,50; Sept. *f* 34,25. — Lijnolie op 6/w. *f* 31,50; Vlieg. *f* 30,50. — Hennepolie op 6/w. *f* 39,50; Vlieg. *f* 38,50.

LONDEN, 3 *Oct*. Vriesche boter is, na op 86 sh. gedaald te zijn, weder op 90 sh. gestegen. De kwaliteit is verbeterd en de markt ferm.

Van den 4den. Inl. Tarwe was heden gemakkelijk tot 1 sh. avans op de prijzen van ll. Maandag voor de puikste kwal. te plaatsen; de andere kwal. bedongen gereedelijk de vorige koersen. Ook vreemde was iets meer gevraagd en werd in enkele gevallen iets duurder betaald. Vreemde Gerst was 1 sh. hooger. Ook Haver bedong 6 p. a 1 sh. meer geld. Witte Kook-Erwten en Boonen ruim 1 sh. hooger.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

VLEDDER, 4 *October*. De jaarmarkt heden alhier gehouden werd druk bezocht. De handel in werkpaarden was tamelijk. Het rundvee werd voor goede prijzen verkocht. In schapen was veel handel, een aanmerkelijk getal werd ter verkoop aangeboden en hiervoor besteedde men hooge prijzen. De handel in varkens was mede niet onbelangrijk, doch de prijzen niet toenemende.

BEILEN, 5 *October*. Op de heden alhier gehoudene jaar-, paarden- en beestenmarkt, heerschtte eene groote levendigheid. — Paarden, omstreeks 150 stuks aangevoerd, bestonden voornamelijk uit goede jonge soorten en dezelve zijn bijna alle tegen hooge prijzen verkocht. — De aanvoer in horenvee was groot, voornamelijk in kalfkoeijen; goede soorten werden verkocht van *f* 80 tot 130.

SLOCHTEREN, 6 *October*. Op heden werd alhier de herfstmarkt gehouden, en hoewel het hier anders wemelen kan van bezoekers, bestond er thans ten dezen eene uitzondering, uithoofde van het ongunstige weder. — De aanvoer van paarden was aanzienlijk; de jonge werden verkocht van *f* 120 tot *f* 160 en hierin werd een aanzienlijke handel gedaan, en wel voornamelijk door Oostriesche kooplieden. — De aanvoer van horenvee was mede groot, en hiervan is slechts een klein getal onverkocht gebleven. — Kalfkoeijen werden verkocht van *f* 90 tot *f* 140 en vaalmelkt vee werd insgelijks tegen hooge koersen omgezet.

LONDEN, 3 *Oct*. De veemarkt was ruim voorzien van inferieure runderen, welke moeijelijk koopers vonden. Kalveren beter gevraagd, en de beste soorten bedongen 2 d. per 8 ℔ hooger.

Van den 4den. De veemarkt was wel ruim voorzien, doch de kwal. was meerendeels gering; de beste soort Ossenvleesch bedong eenig avans, geldende de 8 pond 3 sh. 8 p. a 3 sh. 10 p.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 6 *October*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 63 11/16, 63 13/16, 63 11/16; Dito Dito 3 pCt. 76⅜, 76½, 76⅜; Dito Dito 4 pCt. 96, 96¼, 96; O. I. Leening 4 pCt. 95⅞; Amortis.-Syndic. 3½ pCt. 95¼; Handelmaatschappij 4½ pCt. 124¾; Haarlemmermeer 5 pCt. 102. — BELGIE, bij *Rotschild* 2½ pCt. 51¾. — SPANJE, Onbep. St. 1 pCt. 23 13/16, 23 15/16, 23 13/16; Dito 3 pCt. 50⅜, 50¾, 50⅝; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 45⅝; Coup. Bewijzen 2 13/16; Amort. Schuld 6 1/16, 6⅛. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 42; Dito Dito 4 pCt. 38⅜, 38 11/16.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 108, 108⅛; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 106¾, 106⅝; Certific. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 96⅞, 97; Dito bij *Hope* 4 pCt. 91¼; Dito bij *Stieglitz* en *Co.* 4 pCt. 90⅞; Certificaten te Hamburg 5 pCt. 104½; Certificaten van Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. 71⅝. — POLEN, Certific. 4 pCt. 85⅜, 85½; Dito Aand. m. Loten 500 fl. 161¼. — OOSTENRIJK, Metal., 5 pCt. 78⅛, 78½; Dito Nieuwe 2½ pCt. 40⅝, 40¾; Dito Nieuwe 5 pCt. 90 3/16, 90¼; Metall. La. B. 5 pCt. 90, 1/16; Weenerb. bij *Goll en Co.* 4 pCt. 69; Amerik. Bank-Actiën 4¼; Denem. 5 pCt. 104; Nieuwe Mexik. 24⅞, 25, 24 15/16; Gren. Uitg. 11¼, 5/16; Venez. Uitg. 16⅝, 17; Metall. 1851 2½ pCt. 40⅛, 5/16; 5 pCt. Eng. Russen 108½; Philad. L. N. 67⅞.

Onze fondsenmarkt was heden over het algemeen ongunstig gestemd, alhoewel noch in binnenl. noch in buitenl. effekten de omzet eenige bijzondere levendigheid vertoonde.

Gren. Onb. St. 2 pCt. 21½; N. Mexic. Onbep. St. 23⅜, ½, 7/16.
Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.
Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 63 11/16; Spaansche 1 pCt. 23 13/16; Binnenl. 3 pCt. 45⅝; Metall. 5 pCt. 78 7/16; Dito 2½ pCt. 40⅝.

ADVERTENTIEN.

*** De ondergeteekende is voornemens, **Zaturdag den 16den October e.k.** zijne **VOORLEZINGEN over het Leven van Jezus** te hervatten, op dezelfde Voorwaarden, en in hetzelfde Lokaal als ten vorigen jare; maar te **half vier ure.** Hij denkt in dezen winter een TWINTIGTAL VOORLEZINGEN te houden over **'s Heeren Openbaar Leven**, 1ste gedeelte.

GRONINGEN, 7 October 1852.

L. S. P. MEIJBOOM.

Sollicitanten naar de vacante School te ***SOLWERD*** worden uitgenoodigd, zich, met overlegging van de **vereischte Stukken,** *franko*, aan te melden bij den Heer BURGEMEESTER der Gemeente *Appingedam*, vóór of op den **15**den October aanstaande. Het **vergelijkend Examen** zal plaats hebben op ZATURDAG den **30**sten October, des morgens te **9** uur, op het Raadhuis te *Appingedam*.

*** GEWONE BESLOTENE VERGADERING van het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der MAATSCHAPPIJ **Tot Nut van 't Algemeen,** op WOENSDAG den 13den October 1852, des avonds te **zes** uur, in het Concerthuis. — Verslag der Commissie over de Kweekschool voor Onderwijzers, Examen der Kweekelingen dier School, enz.

Namens het Bestuur:
R. J. SCHIERBEEK, *Secretaris.*

ALGEMEENE VEREENIGING

TEGEN HET PAUPERISME, ENZ.

De aanstaande **ALGEMEENE NAJAARS-VERGADERING** zal plaats hebben op **Dingsdag den 26sten October 1852,** 's voormiddags te 10 uur precies, in het CONCERTHUIS te *Groningen*.

Namens het Bestuur der Vereeniging:
S. BLAUPOT TEN CATE, *Voorzitter.*
L. ALI COHEN, *Secret. van Bestuur.*
W. DE SITTER, *Secret. van Correspondentie.*

PROGRAMMA VAN DE WERKZAAMHEDEN.

I. Opening der Vergadering door den Vice-Voorzitter, Ds. D. TERPSTRA.

II. (De Notulen van het verhandelde in de Algemeene Vergadering van den 28sten Mei 1852 zijn, in gevolge besluit der laatste Algemeene Vergadering, reeds opgenomen in het *Tweede Verslag* (bl. 31—59) en worden daarom niet gelezen.)

III. Verdere behandeling van punten, in de laatste Algemeene Vergadering ter tafel gekomen:

1) Rapport, uitgebragt in de Algemeene Vergadering van den 28sten Mei l.l. (zie *Tweede Verslag*, bl. 33—52), en daaruit voortvloeijende Voorstellen.

2) De wenschelijkheid van het oprigten van Bewaarscholen ten platten lande (zie *Tweede Verslag*, bl. 53).

3) Rapport van de Commissie over de vraag nopens het uitbetalen der werkloonen op een' anderen dag dan Zaturdag, en verdere behandeling dier zaak (zie *Tweede Verslag*, bl. 57 en 58).

IV. Behandeling van nieuwe punten.

4) Over de bijzondere en plaatselijke oorzaken der Verarming (*); Voorstel daaromtrent van het Bestuur der Vereeniging.

5) Over de noodzakelijkheid van eene gepaste *zamenwerking* van de Gemeente- en Armbesturen met de besturen der door partikuliere Ingezetenen, in het belang van het Armwezen, daargestelde Inrigtingen; — Voorstel daaromtrent van wege het Bestuur der Vereeniging.

6) Mededeeling van een Voorstel uit *Suriname*, omtrent eene landverhuizing van Arbeiders enz., naar die kolonie; — en Voorstel daaromtrent van wege het Bestuur der Vereeniging.

V. Behandeling van Voorstellen van Leden der Vereeniging.

Aldus gearresteerd in de Bestuursvergadering van den 3den September 1852.

De Inrigtingen, Gewone Leden der Vereeniging, worden beleefdelijk uitgenoodigd, afgevaardigden ter dezer Vergadering te zenden, en de Buitengewone Leden om mede die bijeenkomst talrijk bij te wonen. Overigens worden de Inrigtingen, die zich nog niet aan de Algemeene Vereeniging hebben aangesloten, en dit *Programma* ontvangen, nogmaals uitgenoodigd tot de Vereeniging toe te treden.

(*) *In het verzonden* Programma *staat hier door eene drukfeil* „ Vereeniging."

*** De COMMISSIE over de **HERHALINGSCHOLEN** van het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der MAATSCHAPPIJ **Tot Nut van 't Algemeen,** berigt bij deze, dat de aangifte voor **JONGELIEDEN,** welke den ouderdom van 12 jaren bereikt hebben, en van het op hare Scholen *gratis* gegeven Onderwijs wenschen gebruik te maken, dagelijks kan geschieden bij den Heer J. W. HOMMES, aan de Vischmarkt.

Namens de Commissie voornoemd:
H. BAKKER, *Secretaris.*

Aan OUDERS of VOOGDEN geeft den ondergeteekende te kennen, dat hij met **November TWEE UREN per week** openhoudt voor **ONDERRIGT** te geven aan **Kinderen,** welke geene gelegenheid hebben aan de Scholen of aan Huis.

P. BEKKER, *Stads Dansmeester.*

Cirque Èquestre

VAN

Ed. WOLLSCHLÄGER.

In het **groote ronde Gebouw** op de **GROOTE MARKT,**

HEDEN, VRIJDAG den 8sten October 1852, **Groote** en **brillante MANOEUVRES** en **VOLTIGES** te **PAARD,** in **Vrijheid** en in de **Hoogere Rijkunst** gedresseerde **PAARDEN, GYMNASTISCHE OEFENINGEN,** en besloten worden door

DE BERGGEEST.

Aanvang te 7½ uur.

ZATURDAG VOORSTELLING.
Aanstaanden DINGSDAG SLUITING.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

H. J. VAN CALKER,
Scheepskapitein,
met
J. KRAMER.

GRONINGEN, 7 October 1852.

*** Heden beviel van een' dooden ZOON mijne geliefde Echtgenoot B. CARDINAAL.
GRONINGEN, 2 October 1852.
D. CARDINAAL.

*** Heden beviel voorspoedig van eenen ZOON J. A. L. VAN BERGEN, geliefde Echtgenoot van
Mr. **J. S. G. KONING.**
WEDDE, 2 October 1852.

*** ZWOLLE, 5 October 1852. Heden beviel van eenen ZOON J. S. REIGERSBERG, geliefde Echgenoot van
J. B. KOERDO.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene DOCHTER Vrouwe W. W. DULL, geliefde Echtgenoot van
Mr. **H. O. FEITH.**
GRONINGEN, 6 October 1852.

*** Bevallen van eenen ZOON AFINA JONKER, Echtgenoot van
H. H. REINIRCK.
GRONINGEN, 6 October 1852.

*** Heden overleed, tot onze diepe droefheid, na eene langdurige sukkeling, onze geliefde oudste Dochter WIJKE, in den ouderdom van ruim 22 jaren.
KOLLUM, 30 September 1852.
A. A. BONNEMA.
B. L. BONNEMA—GORTER.
Vrienden en Bekenden gelieven deze *algemeene*- als *bijzondere kennisgeving* aan te nemen.

*** Heden overleed mijne geliefde Behuwd-Moeder JANTJE ZUIDEMA, Weduwe P. B. VAN DUIKEN, in leven *Stads Vroedvrouw*, in den gezegenden ouderdom van ruim 86½ jaar.
GRONINGEN, 4 October 1852.
C. VAN DER KAMP,
Wedw. B. P. VAN DUIKEN.

*** Op den 30sten September 1852 overleed, in den ouderdom van 28 jaren, de WelEd. Gestr. Heer Mr. GIJSBERT REINDERS, in leven *Burgemeester en Secretaris van de Gemeente Noordbroek*; diep betreurd door zijne hem innig liefhebbende Ouders, Broeders en Zusters.
PATERSWOLDE, 4 October 1852.
H. C. REINDERS.
A. REINDERS—VAN BERGEN.
Eenige kennisgeving.

*** Heden avond overleed, na een smartelijk lijden, onze geliefde Zuster, Mejuffer ANNA NIJZIENA SCHAAPSCHOE, in den ouderdom van 69 jaren.
GRONINGEN, 5 October 1852.
J. SCHAAPSCHOE.
Namens mijne Zuster.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, in den ouderdom van 69 jaren, onze waarde Moeder en Behuwdmoeder HINDERIKA OTTENS, Wedw. van K. S. ZUITHOFF.
GRONINGEN, 5 October 1852.
D. ZUITHOFF.
Uit aller naam.

*** Heden overleed, in den ouderdom van bijna zevenentzeventig jaren, tot onze diepe droefheid, onze geliefde Vader, de Heer Mr. GERRIT VOS, *Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid van het Collegie van Gedeputeerde Staten in de Provincie Drenthe, enz., enz.*
ASSEN, 5 October 1852.
Mr. **H. VOS.**
Mr. **A. VOS.**

*** **W. VAN BOEKEREN** zal aanstaanden DINGSDAG uitgeven:

BIJLAGE TOT DE „GROENE WEES",

of NOODIGE TOELICHTING op Eenige aanmerkingen van *H. B. HESKAMP,* Roomsch-Katholiek Priester, door *C. P. L. RUTGERS,* Predikant te *Groningen*; à 30 Cts. *Ten voordeele van het Groene Weeshuis.*

Dezelfde debiteert met succes de overige Exemplaren van de **GROENE WEES, Schetsen en Mededeelingen** door ***C. P. L. RUTGERS*;** geheel ten voordeele van genoemd Gesticht, à *f* 1,50.

*** Bij **R. J. SCHIERBEEK,** te *Groningen*, is uitgegeven:

VOOR LEESGEZELSCHAPPEN.

***G. P. R. JAMES,* het kasteel Ehrenstein,** naar het Engelsch door S. W. MOULIJN, 2 Dln., *f* 6.25.
DRENTHINA. Proza en Poëzij, verzameld door C. VAN SCHAICK. 2 Dln. . . . . *f* 2.60.
***C. van SCHAICK,* de Erfenis,** een Drentsch verhaal; en andere kleine romans en verhalen, 2 Dln. *f* 2.00.
***HENRY,* Sen., Karel Vernon, een Trans-Atlantisch verhaal uit Jamaica,** 2 Dln. *f* 5.00.
Bloemen uit den Vreemde, overgeplant op Nederlandschen bodem, door E. A. v. G. . . . . *f* 3.00.
Vergeet mij niet. Romantische verhalen, oorspronkelijk en vertaald, 2 Dln. . . . . *f* 1.60.
Alsmede (te zamen met **J. B. WOLTERS**)

VLAAMSCHE POEZIJ;

BLOEMLEZING UIT DE WERKEN DER ZUID-NEDERLANDSCHE DICHTERS VAN ONZEN TIJD, DOOR **J. J. A. GOEVERNEUR en W. HECKER,** gr. 12mo, à *f* 1,90.
Hetzelfde in blaauw Engelsch Linnen met Vergulde Stempels à *f* 2.50.

VERKOOPING VAN BOEKEN,

in het REVENTER van het BURGERWEESHUIS, op MAANDAG den 18den October e.k. en volgende dagen, des avonds te 6 uur, waarbij vele zeer belangrijke werken over **Godgeleerdheid, Regtsgeleerdheid, Geschiedenis, Geneeskunde,** ENZ., benevens **Rariteiten, Boekbinders- en Schrijnwerkersgereedschappen,** ENZ. De CATALOGUS is bij den Boekverkooper J. J. DOESBURG, à 10 Cents, te bekomen.

BELANGRIJKE VERKOOPING.

Op MAANDAG den 18den October en volgende dagen, zal, door en ten Huize van den Boekverkooper W. P. VAN STOCKUM, te *'s Gravenhage*, worden verkocht: het **eerste gedeelte** eener **aanzienlijke verzameling BOEKEN,** in verschillende Vakken van **Wetenschap en Kunst;** meerendeels nagelaten door de Weledel Gestrenge Heeren Mr. **P. G. VAN GHERT,** *Oud-Referendaris bij den Raad van State,* en **W. H. LANS,** in leven *Inspecteur der Cultures in de Ned. West-Indische Bezitt.,* bevattende de belangrijkste Werken over GODGELEERDHEID, GESCHIEDENIS, NATUURLIJKE HISTORIE, LANDBOUW, WIS-, ZEEVAART- en KRIJGSKUNDE, GENEES-, HEEL- en SCHEIKUNDE; voorts eenige **ZEE- en LANDKAARTEN** en eene uitmuntende verzameling **PRENTWERKEN, GEILLUSTREERDE UITGAVEN** van **WERKEN** der meest gezochte Schrijvers; — **KUNST- en HISTORIEPRENTEN,** eenige **PENNINGEN** en andere Voorwerpen. De CATALOGUS is op franko aanvraag verkrijgbaar.

Gutta Percha (*Waterdigt*) Mantels,

PALETOTS* en *BROEKEN *van f 8 tot f 12, PELSJASSEN van f 20 tot f 60, SIEBERISCHE PALETOTS van f 12 tot f 30 (ook voor Kinderen van f 3 en hooger);* ***Heden Ontvangen: geheel nieuwe modellen*** *van* ***PELSGORDEREN*** *voor* ***Heeren*** *en* ***Dames,*** *aan het* ***Kleedingmagazijn*** *en* ***Kleermakerij*** *van J. B. MEDDENS, voor aan de Vischmarkt, te Groningen.*

*** De Boekhandelaars **J. C. & W. ALTORFFER,** te *Middelburg*, geven uit:

DE ALGEMEENE BEGINSELEN VAN STRAFREGT,

ontwikkeld en in verband beschouwd met de Algemeene Bepalingen der Nederlandsche Strafwetgeving,
door ***Mr. A. J. van DEINSE,***
Raadsheer in het Provinciaal Geregtshof van Zeeland, Lid van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg.
In één kompres gedrukt Boekdeel kompleet, prijs *f* 6 20.

EENE HOUTEN BOEKDRUKPERS

wordt tegen eenen **civielen prijs GEVRAAGD,** liefst eene zoodanige, waarvan de Kar **60 Ned. Dm. breed** en **77 Ned. Dm. lang** is. Reflecterenden gelieven zich te adresseren met franko Brieven, onder opgave van Prijs, aan de REDACTIE der *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, te *Assen*.

*** De **VOOGDEN** van het ***ROODE* of *BURGER WEESHUIS*** herinneren, dat, ingevolge Publicatie van BURGEMEESTEREN, in dato den 15den Julij 1816, alle MANNELIJKE LEDEN van het HERVORMD KERKGENOOTSCHAP, wier Vaders het **REGT** op dit GESTICHT hebben, en verkiezen, dat REGT voor hunne, uit eenen in te gaanen Echt geboren wordende KINDEREN te behouden, verpligt zijn, om, vóór het voltrekken van het Huwelijk, eene **RECOGNITIE** van **VIJFTIEN GULDENS** aan den BOEKHOUDER van het GESTICHT te voldoen; alsmede dat die MANNELIJKE LEDEN van het HERVORMD KERKGENOOTSCHAP, wier Vaders geen Regt op dit Gesticht hebben, en voor de Kinderen, welke hun geboren zullen worden, dit REGT begeeren te winnen, verpligt zullen zijn, zich hiertoe per REKEST bij BURGEMEESTER en WETHOUDEREN te adresseren, ten einde hun hetzelve worde verleend, onder voldoening van **ZESTIG GULDENS** voor diegenen, welke in deze Stad of derzelver Tafel geboren zijn, **VIJFENZEVENTIG GULDENS** voor hen, die buiten deze Stad en derzelver Tafel, doch in deze Provincie, en **HONDERD GULDENS** voor de zoodanigen, die elders buiten deze Provincie geboren zijn, zich hier ter stede met de woning nederzetten, mits het verkregen regt door inwoning onderhoudende.

De overtuiging van het groote belang van dit **REGT** maakt het de ondergeteekenden ten pligt, ieder belanghebbende voor verzuim in dezen te waarschuwen.

Namens de Voogden van het Roode of Burger Weeshuis:
J. OOMKENS, J.ZOON,
Boekhoudend Voogd.

DEGENEN welke iets te VORDEREN hebben van — **GOEDEREN, GELDEN** of **PAPIEREN** in BEWARING hebben, of iets VERSCHULDIGD zijn aan wijlen den Heer **NICOLAAS NOORMAN,** in leven *Commies bij 's Rijksbelastingen te Groningen*, overleden den 13den September 1852, worden instantelijk verzocht, daarvan, *binnen 8 dagen na* HEDEN Opgave te doen ten Kantore van

Mr. J. W. QUINTUS,
Notaris in de Heerestraat, te *Groningen.*

GRONINGEN, 5 October 1852.

WAARSCHUWING,

om aan niemand op mijn' naam **GELD** of **GOEDEREN** af te geven, zonder voorkennis van mij of mijne Echtgenoot; zullende daarvoor **geene betaling** geschieden.
GRONINGEN, 7 October 1852.
KLAAS OLTHOF,
bij den Oosterpoortenboog.

WAARSCHUWING,

om GEEN CREDIET te verleenen aan **JANTJE WILLEMS BROEKEMA,** zich ophoudende op *Suddeweer*, onder *Woltersum*, Vrouw van JACOBUS JANS OOSTERHUIS, wonende te *Garmerwolde*.

*** BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Gemeente ***BELLINGWOLDE*** brengen ter kennis, dat op de **MARKT** te ***OUDE SCHANS,*** invallende op den 13den dezer, **alle Spelen om Geld of Geldswaarde, hoe ook genaamd, en Bedelarij strengelijk zullen worden GEWEERD.**
BELLINGWOLDE, 6 October 1852.
Burgemeester en Wethouderen voornd.:
L. KARS.
De Wethouder:
H. DIDDENS.

De HOOFDADMINISTRATIE van het 8ste Regement INFANTERIE gedenkt, op DINGSDAG den 12den October 1852, des voormiddags te tien uur, aan het MAGAZIJN bij het Nieuwe Kerkhof, tegen kontant geld, publiek te verkoopen: eene partij **buiten dienst gestelde BEDLAKENS, DEKENS, OUDE KLEEDING-,** en **EQUIPEMENTSTUKKEN,** ENZ.
Namens de Hoofdadministratie voornoemd,
De Kapitein-Kwartiermeester:
KREIJGER.

MORGEN TE BEZIEN,

des namiddags van 2—5 uur, de **GOEDEREN,** welke op MAANDAG den 11den October 1852, in het VERKOOPHUIS in de Oosterstraat alhier, publiek zullen worden verkocht.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Dingsdag den 12den October

1852, des namiddags te 2 uur, zullen, door kwitering van Affaire, vóór en in de Behuizing van Mejufvrouw de Wedw. J. S. WINTER, op de Rademarkt, te *Groningen*, publiek worden verkocht: Diverse soorten van **KAGCHELS en VUURHAARDEN,** TURFVATEN, DOOFPOTTEN, en hetgeen meerder ter verkoop zal worden gepresenteerd. Te bezien daags te voren, des middags van 2—5 uur.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Donderdag den 14den October

1852, des namiddags te 2 uur, zullen, voor de Behuizing door nu wijlen J. B. HAZENBERG en Vrouw bewoond geweest, in de Nieuwe Boteringestraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht: de door die Erflaters nagelatene **ROERENDE GOEDEREN,** bestaande in EIKENHOUTEN SECRETAIRE, HALVE KASTKLOK, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, PORSELEIN, GLAS- en AARDEWERK, KOPER-, TIN-, IJZER- en BLIKWERK; voorts eenig **GOUD en ZILVER, MANS en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN,** BEDDEGOEDEREN, ENZ. — Eindelijk **SLAGERSGEREEDSCHAPPEN,** 10 vette **SCHAPEN,** ongeveer 2000 Ned. ponden **HOOI,** en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.
De Schapen, het Hooi en de Slagersgereedschappen zullen eerst worden verkocht.
Te bezien daags bevorens, des namiddags van 2—5 uur.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Maandag den 18den October e.k.

vóór en in het BOELHUIS in de Gelkingestraat, publieke verkooping van NAGELATENE **INBOEDELS;** nader te detailleren.
FOKKO NIEWOLD BOSCH.

LEEST MET ATTENTIE.

Op MAANDAG den 11den October 1852, en volgende dagen, telkens des voormiddags om tien uur te beginnen, zal, voor de Behuizing van den Kastelein E. JELTES, in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, door finale kwitering van Affaire, publiek worden verkocht: Eene aanzienlijke partij GLAS, PORSELEIN, AARDEWERK, ENZ., waaronder pl. m. **2000 fijne Wijn- en Madera-roemers,** en eene groote hoeveelheid **SAKSISCH THEEGOED,** ORNAMENTEN, ENZ., ENZ. — Te bezien Zaturdag bevorens, des morgens van 10—12 en des namiddags van 2—5 uur.
FOKKO NIEWOLD BOSCH.

ZATURDAG den 9den October 1852, des namiddags te 5 uur, zal, ten Huize van W. K. MULDER te *Uithuistermeeden*, ten verzoeke van JAN HOFMAN en CONS. publiek worden verkocht: Eene **BEHUIZING,** met den VOLLEN EIGENDOM van derzelver *Heem* en *Grond*, staande en gelegen te *Uithuistermeeden*.
Mr. A. H. WERUMEUS BUNING, *Notaris.*

BOELDAG.

Op den *HUIZE EKENSTEIN*, bij het *Oosterwijtwerder Verlaat*, te *Tjamsweer*, op WOENSDAG den 20sten October 1852, precies te 2 uur, van 33 stuks puik vette jonge KOEIJEN en LAMMEREN.
J. H. GLAS.

*** In het laatst van de maand DECEMBER dezes jaars zal, na bekomen Regterlijk bevel, in het openbaar worden verkocht:

Eene **BOEREN BEHUIZING, TUIN, BOOMGAARD** en **LANDERIJEN,** te zamen groot 17 Bunders, alles onder *Veendam*, thans in huur bewoond en in gebruik bij HINDRIK OBBES WAAIJER, aan den Middenweg, onder de Gemeente *Veendam*.

WORDT GEVRAAGD,

zoo spoedig mogelijk: een **HUIS** met 5 à 6 KAMERS, liefst met één TUINTJE. Adres onder letter B aan het BUREAU dezer COURANT.

UIT DE HAND TE KOOP

Eene in dit jaar nieuw en net getimmerde **BEHUIZING** en daarbij behoorend **TUINTJE;** voorzien van twee KAMERS, goed ACHTERHUIS en verder gerijf, staande en gelegen te *Uithuizen*. Te bevragen bij
C. D. NANNINGA.

UIT DE HAND TE KOOP

Eene **BLOKZIJLSTER JAGT,** groot 24 Tonnen, met goeden *INVENTARIS*, bevaren door ROELF DONKES; liggende in de Zuiderhaven. Te bevragen bij H. KRAIJE, aan de Noorderhaven.

*** De ondergeteekende KRAMERS, staande met hun Kramen gedurende de KERMIS alhier, en wier Kramen ZATURDAG den 2den dezer door den wind aanzienlijke schade hebben geleden, zijnde de Kraam van den eersten ondergeteekende geheel **ingestort,** brengen bij deze hun welmeenenden DANK aan alle ingezetenen, die hen bij die gelegenheid en nog steeds zoo ijverig en welwillend in hun ongeval hebben bijgestaan en ondersteund; — bevelen zich gedurende deze KERMIS **in ieders gunst.**
W. OVERMEER,
Poffertjesbakker, van *Harlingen*,
W. MULDER,
in Zure Waren, van *Groningen*.

Kagchels.

De ondergeteekende, thans voorzien zijnde van onderscheidene soorten van GEGOTEN en GESLAGEN **KAGCHELS,** rekommandeert zich hiermede aan het Publiek.
WINSCHOTEN, 7 October 1852.
JOH. S. MESTINGH.

Er is Verloren,

in de nabijheid van **de Apoort:** een **RING** met **DRIE SLEUTELS.** Die denzelven vindt of gevonden heeft en terugbezorgt aan het BUREAU dezer COURANT, zal GOED BELOOND worden.

Bij den Vleeschhouwer **J. P. HAVINGA,** aan Der-A, zal op heden worden geslagt: een buitengewoon vet en blank **ZOETMELKS KALF,** zonder weêrga.

Wij ontvingen dezen morgen eenen brief uit *Haarlem*, van den volgenden inhoud:
Mijnheer en Vriend!

Ik zend u op nieuw een bewijs, dat de **GOLDBERGSCHE KETTINGEN** niet genoeg aanbevolen kunnen worden.

Een man, die gedurende verscheidene jaren in de Pothwerkzaam is en sedert lang aan rheumatische pijnen leed, kwam mij dezer dagen met groote blijdschap zijne algeheele genezing berigten door het gebruik van eenen Goldbergschen Ketting, dien hij bij ons gekocht heeft. Hij is weer vlug en sterk, zonder pijn, en gevoelt zich regt gelukkig. Hij werkt thans in de Haarlemmermeer, wil gaarne een getuigschrift geven als het verlangd wordt, en verzoekt, dat wij zijne genezing zooveel mogelijk algemeen bekend maken.

HAARLEM, 22 Sept. 1852. Vriendschappelijk,
J. v. EK,
Firma DE WED. DE LANGE en v. EK.

De **ECHTE KETTINGEN** zijn voor *f* 1,80, *f* 2,70, *f* 3,60, *f* 5,40 in de onderstaande Dépôts te verkrijgen.
Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Assen* bij P. A. VAN GORCUM; te *Delfzijl* bij A. W. C. KIEZER; te *Groningen* bij C. RIKKERS, J. L. LAGRO, J. en M. GAASBEEK; te *Meppel* bij de Wedw. BRANDERHORST; te *Pekela* bij J. T. FELDBRUGGE; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* bij G. WASMAN; en in de overige steden des Rijks.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD N°. 22.

Behoort bij de Groninger Courant van 12 October 1852, N°. 82.

KORT VERSLAG

VAN DE

HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN-GENERAAL.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Zaturdag den 9 October.

anwezig de heeren SLOT (voorzitter), LOHMAN, DOORN-OH, VAN HEIJNINGEN BOSCH, VAN HOUTEN, VAN CAL-, UPMEIJER, WICHERS, ONNES, DE SITTER, DOMME-G, QUINTUS, VAN ITTERSUM, ROELFSEMA, MULDER, LA FAILLE, TRIP, OUDEMAN, SWAAGMAN en MEIJER.

) *Rapport van de commissie over de daarstelling van een tveer tusschen Groningen en Dokkum.* — Overeenkomstig conclusie wordt besloten: 1) aan den Commissaris des nings te antwoorden, dat de Raad geen bezwaar heeft n de oprigting van een beurtveer tot vervoer van goe-n tusschen *Groningen* en *Dokkum*, en 2) om, volgens kel 121 der gemeentewet, de magtiging van Gedeputeerde en te vragen, onder 's Konings goedkeuring.

) *Voorstel van Burg. en Weth., betrekkelijk de Bank van ning*, strekkende, om het stadsoctrooi met 1 November e.k. te heffen, en de Voogden van 't Burgerweeshuis te mag-n tot de voorgestelde verhooging der jaarwedden aan de abten bij de Bank. — Dienovereenkomstig besloten.

) *Rapport*, bij monde van den heer OUDEMAN, *omtrent uitoefening van het aan de stad Groningen toekomende regt unique collatie te Woltersum*, in het bijzonder omtrent geopperde bedenking, of die leden van den raad, welke e leden der Hervormde kerk zijn, tot de benoeming van predikant zullen mogen medewerken. De commissie heeft resolutiën der Staten van de provincie Groningen van den n Febr. en den 26sten Julij 1679, en de dispositie van staatsraad-directeur-generaal voor de zaken der Hervormde k van den 9den Febr. 1822 nader onderzocht en verder t op de bepalingen der staatswetten en kerkelijke veror-ingen, tot deze zaak betrekkelijk, en is van oordeel, ten gevolge van het besluit van den Souvereinen Vorst, den 26sten Maart 1814, no. 20, en den 28sten September 4, no. 4, waarbij de collatie-regten weder geheel op den-den voet zijn gebragt, als voor de omwenteling van 1795, aangehaalde staatsresolutiën moeten geacht worden, thans op de uitoefening van het collatieregt in de provincie oningen toepasselijk te zijn, zooals zij dan ook door de rbij betrokken belanghebbenden in acht zijn genomen. gens die staatsresolutiën nu, kan niemand het regt van atie uitoefenen, tenzij hij is lidmaat van de Gereformeerde dienst en communicant; die dit niet is, behoudt wel het van collatie, kan hetzelve wel door koop of op eene e wijze in eigendom overdragen, maar het niet fenen. Omtrent de vereischten der godsdienstige loofsbelijdenis, wanneer het bedoeld regt door de Re-ring der stad *Groningen* werd uitgeoefend, bevatten genoemde resolutiën niets uitdrukkelijks, 't geen ook niet noodig was, dewijl de leden der Regering godsdienst van den Staat (de Gereformeerde) moesten lijden. In 1814 en later heeft men verzuimd, de meer-melde resolutiën met de inmiddels ingevoerde afscheiding n Staat en Kerk, volgens de beginselen der grondwet, in ver-d te brengen en uitdrukkelijk te regelen, vandaar moeije-kheden en uiteenloopende beschouwingen, zooals de vraag, ans in geschil, daarvan een voorbeeld oplevert. — Zoo heeft men in de commissie van de eene zijde aangevoerd, dat art. 166 der grondwet aan alle belijders der onderscheidene godsdiensten dezelfde burgerlijke en burgerschapsregten toe-ent en gelijke aanspraak op het bekleeden van waardig-eden, ambten en bedieningen geeft, waaruit men afleidt, t de Staat, de provincie en de gemeentebesturen als zoo-anig geene geloofsbelijdenis hebben en evenmin de leden ezer besturen in die hoedanigheid; dat aangaande de uit-efening van het collatie-regt Z. Maj. de Koning, die, olgens de heerschende grondwet, niet bepaaldelijk tot de ervormde godsdienst behoeft te behooren, echter dit regt oefent in de plaatsen tot de domeinen van den Staat be-hoorende, alsmede wanneer de collator van zijn regt geen gebruik maakt; dat alzoo de gemeenteraad, als zedelijk chaam, krachtens het gemelde regt, eene benoeming kan oen, onafhankelijk van de geloofsbelijdenis der leden, terwijl ook de gemeentewet alleen in art. 46 sommige le-den van medestemmen uitsluit in zaken, die hen persoonlijk aangaan of waarin zij als gelastigden zijn betrokken. Men heeft daartegen ingebragt, dat de resolutiën van 1679 moe-ten worden toegepast in den geest van dien tijd, toen zij werden uitgevaardigd; dat, daar deze de uitoefening van het collatie-regt alleen aan ledematen der Hervormde kerk hebben toegekend, en alle anderen willen uitsluiten, het aarmede geheel in strijd zou zijn, indien de leden van zedelijk ligchaam, welke dit vereischte niet bezitten, zoodanige benoeming medewerken; dat zulks ook zoo grepen is in Friesland, waar de beroeping van een Her-ormd predikant van ouds door floreenpligtigen geschiedt, ts zijnde van de Hervormde godsdienst; dat de bepalingen der grondwet geene vroeger bestaande en nog in werking ijnde verordeningen krachteloos maken, zoolang die niet door anderen zijn vervangen, en de uitoefening van het colla-tie-regt door den Koning is eene opdragt aan het opperhoofd van den Staat, uit kracht van het staatsregt, waaruit niet mag worden besloten tot de uitoefening van een privaat regt der gemeente, door hare vertegenwoordigers, zoodat men als g de leden van den gemeenteraad, welke geene ledematen communicanten zijn der Hervormde kerk, onbevoegd acht tot de benoeming mede te werken. — De commissie, na dit alles rijpelijk te hebben overwogen, in aanmerking nemende, dat geene collatoren het regt van collatie mogen uitoefenen, dan die ledematen zijn der Hervormde kerk, dat de gemeen-teraad, als zoodanig, geene geloofsbelijdenis heeft, en het geen vereischte is, dat deszelfs leden tot het Hervormde kerkge-nootschap behooren, meent den Raad te moeten adviseren, zich, op grond der thans vigerende verordeningen, onbevoegd te verklaren, om het collatie-regt tot beroeping van een pre-dikant te *Woltersum* uit te oefenen en daarvan aan den ker-keraad kennis te geven, zullende alsdan die benoeming, vol-gens art. 42 van het reglement op de vacaturen van den sten November 1826, door Z. Maj. den Koning moeten ge-schieden.

Dit rapport wordt onmiddelijk in behandeling gebragt.

De heer QUINTUS kan zich over 't algemeen met de con-clusie niet vereenigen. Hij ziet er bezwaar in, dat de Raad op die wijze afstand zou doen van het uitoefenen van het regt van collatie, welk regt zoodoende voor de stad geenerlei waarde meer zou hebben, daar toch bijv. bij verkoop de be-langhebbenden weinig zouden over hebben voor een regt, dat de stad wel bezit, maar niet kan uitoefenen. Spreker acht de conclusie ook in strijd met de financiële belangen der stad, vooral ook met het oog op andere collatie-regten, aan de stad toekomende. Hij geeft dus in bedenking, of 't niet beter zou zijn, dat de leden van den Raad, die geen leden der Hervormde kerk zijn, om de regten der stad onverkort te doen behouden, zich van de stemming onthielden.

De heer DE LA FAILLE vereenigt zich met den vorigen spreker. Hij vindt het o. a. bedenkelijk, dat de *wel*bevoeg-den in dezen van die bevoegdheid afstand zullen doen, omdat sommigen *niet* bevoegd zijn en zoude verlangen, dat omtrent dit belangrijk punt eene nadere beslissing werd gevraagd van den Koning, of van wie daartoe geregtigd zijn.

De heer SWAAGMAN is het eens met de beide vorige spre-kers, wat het punt der bevoegdheid betreft en het belang der gemeente; minder echter, wat aangaat de individuële mede-werking der leden; dewijl het toch zou kunnen gebeuren, dat het classicaal bestuur, als het de zaak der benoeming, die vermoedelijk toch volkomen naar zin en wensch des kerkeraads en der gemeente van *Woltersum* zal uitvallen, even streng wil behandelen als thans hier geschiedt, van elk der meêstemmende leden niet slechts het bewijs zal vragen, dat hij lidmaat, maar ook, dat hij communicant is. Om dit te voorkomen, vraagt Spreker, of men niet den kerkeraad van *Woltersum* zou kunnen magtigen, om zelf de benoeming van een predikant te doen, tot welke magtiging dan de geheele Raad zou kunnen medewerken.

De heer VAN HEIJNINGEN BOSCH acht den Raad incom-petent, al waren ook al de leden lidmaat en communicant der Hervormde kerk. Sedert de scheiding van Staat en kerk is de stelling van beide tegenover elkander geheel veranderd. Evenmin als de Staat en het ligchaam der Provinciale Sta-ten, heeft de Gemeenteraad eene godsdienstige geloofsbelijde-nis. De raad kan, als zoodanig, geen lidmaat van eenig kerkgenootschap zijn, en bij gevolg ook niet uitoefenen het regt van collatie, waartoe het lidmaatschap der Hervormde Kerk vereischt wordt. Waar de Raad dat niet kan, daar komt het regt daarvan toe aan het Hoofd van den Staat; dat wordt dus hier het geval, en daartoe leidt dan ook de conclusie van het rapport. Overigens oordeelt Spreker, dat de Raad wel het regt van collatie aan anderen kan overdragen, 't zij door koop of door schenking.

De heer DE SITTER ondersteunt den vorigen spreker en de commissie. Dat voorts sommige leden zich aan de stemming zouden onthouden, acht hij in strijd met artikel 45 der ge-meentewet, dat wil, dat alle leden meêstemmen, en waarop art. 46 de uitzonderingen bevat. Eene onthouding aan de stemming buiten laatstgenoemd artikel, schijnt spreker on-wettig; wanneer hij geene meer grondige motieven voor het tegendeel hoort aanvoeren, zal hij stemmen voor de conclusie. Spreker deelt ook niet in het bezwaar uit een finantieel oog-punt; men moet onderscheiden tusschen het regt van collatie en de uitoefening daarvan; van deze afstand doende, blijft evenwel het regt onaangetast, en kan dus worden verkocht, weggeschonken, overgedragen. De onbevoegdheid in de uit-oefening ontneemt niets aan de kracht van 't regt.

De heer TRIP stemt in met de beide laatste sprekers. Hij voegt er nog bij, dat men, naar zijn inzien hier goed in het oog moet houden, dat het hier niet geldt de uitoefening van een staatsregt, maar van een privaat regt, waarin de Raad volstrekt gelijk staat met ieder particulier. Was het collatie-regt bij de gemeentewet bepaaldelijk aan den Raad opgedragen (aangenomen dat dit volgens de grondwet kon geschieden) dan zou hij dit, krachtens Staatsregt, kunnen en moeten uit-oefenen, maar het is hier slechts de uitoefening van partiku-lier eigendomsregt, waarin de Raad evenzeer gehouden is aan het kerkelijk regt, als ieder bijzonder persoon. — Daar de Raad nu als zedelijk ligchaam niet meer gereformeerd is, zooals in vroegere tijden, maar thans geene bepaalde gods-dienstleer heeft, en dus ook niet gereformeerd kan zijn, zoo is hij onbevoegd, om het collatieregt uit te oefenen. Hij zou voor den verkoop van de stads-collatie-regten zijn, om de ge-meenten in de gelegenheid te stellen ze te koopen, aangezien ze eigenlijk aan de gemeenten toekomen.

De heer QUINTUS blijft er bezwaren in zien, dat men de stad voor altijd zou beperken in de uitoefening van haar regt, wat aan dat regt zijne waarde geheel zou ontnemen; waarbij Spreker aanvoert, dat er collatiën in 't regt der stad zijn van oneindig veel meer waarde, dan die van Woltersum.

De heer WICHERS zegt, dat, zooals thans de conclusie van het rapport ligt, — welke verschilt van hetgeen vroeger is beweerd, toen men namelijk meende, dat alleen die le-den, welke geene lidmaten der Hervormde kerk waren, zich van alle stemming zouden dienen te onthouden, — hij geen zwarigheid had gemaakt, om, zonder in de praemissen daar-van toe te stemmen, de conclusie, voorbehoudens het regt om daarop nader terug te komen, als lid der commissie mede te onderteekenen, naardemaal het belang der gemeente *Wol-tersum* vorderde, dat in de benoeming van een leeraar ten haren behoeve werd voorzien: maar dewijl nu de speciale vraag werd geopperd nopens de kwestie, of de Raad al dan niet bevoegd was, om het regt van collatie te doen gelden, was hij voor zich van oordeel, dat de Raad daartoe allezins was bevoegd. 't Stond toch vast, dat de Raad van een ge-meentebestuur, als onderdeel van den Staat, evenmin als deze laatste eenige geloofsleer had, en dat zij als politisch ligchaam, door geene wetten, daartoe betrekking hebbende, zich in haren werkkring mogt zien beperken. Dat integendeel hier alleen in aanmerking kwam het bepaalde bij art. 138 der Grondwet; dat art. verordende, dat de bevoegdheid der ge-meenteberturen door de wet zoude worden geregeld, en de wet, dáár bedoeld, was geene andere dan de gemeentewet die thans in werking is, en volgens deze was aan den Raad opgedragen het bestuur over de goederen, aan de gemeente toekomende, zonder onderscheid van eenige persoonlijke hoe-danigheid, uit eenige kerkleer ontspruitende tusschen de leden, die dezen Raad uitmaken. De uitoefening van het collatieregt kwam hier aan den Raad toe als politisch *corpus morale*. De verordening van de voormalige Staten dezer provincie van 1679 kon hier dus niet in aanmerking komen en behoorde tot eene andere orde van zaken.

De heer OUDEMAN zegt, dat hij, in de vorige vergade-ring, de bedenking opperde omtrent het medestemmen van die leden van den Raad, welke geene ledematen zijn der Hervormde kerk, en toen wel gemeend had, dat, wanneer deze leden zich van stemming onthielden, de benoeming door de overige leden zou kunnen geschieden; doch dat hij nu, tengevolge de gehoudene commissie, meer geneigd is te gelooven, dat de Raad, als zedelijk ligchaam, geheel stemmen of niet stemmen moet, daar toch art. 46 der ge-meentewet bepaaldelijk opgeeft, in welke gevallen sommige leden niet medestemmen mogen. En dan gelooft Spreker, dat de Raad niet mag stemmen. Immers het collatieregt is in 1814 hersteld op denzelfden voet als vóór 1795; dat blijkt uit het Vorstelijk besluit en hierop zijn de schrijvers over het kerkelijk regt het eens; de aangehaalde resolutiën moeten dus nog geacht worden van kracht te zijn, en daar deze tot uitoefening van het collatie-regt het lidmaatschap der Hervormde kerk vereischen, kan de Raad dat regt niet uitoefenen; — niet, omdat er nu toevallig eenige leden in den Raad zitting hebben, welke geene ledematen dier kerk zijn, maar omdat de Raad als zoodanig geene geloofsbe-lijdenis heeft en dus dit vereischte mist. Hierdoor wordt echter het regt van collatie der stad niet geheel zonder waarde, daar het, zoo het aan eenen bevoegde door verkoop wordt overgedragen, door dezen uitgeoefend zal kunnen worden.

De heer TRIP zegt nog, dat de bepaling, dat men Gere-formeerd lidmaat moet zijn, om het collatie-regt uit te oefe-nen van Staatswege is gemaakt in eenen tijd, toen de Gere-formeerde godsdienst de heerschende was en de Staat *jus in sacra* bezat. Dat de Staat en Kerk later zijn gescheiden; dat nu echter de van Staatswege bestaande bepalingen voor de kerk, het eigenlijk kerkelijk regt, behouden bleef, voor zoo-verre niet strijdende met het Staatsregt, en de kerk alzoo regt heeft, om bij de benoeming van kerkelijke personen de bestaande bepalingen te doen eerbiedigen.

De heer DE LA FAILLE antwoordt hierop, dat de vroeger bestaande bepalingen, dat ieder die publieke betrekkingen bekleedde, Gereformeerd lidmaat moest zijn, dat b.v. elk hoogleeraar de Dordsche Formulieren moest onderteekenen, in 1795 afgeschaft waren en in 1814 niet weder hersteld; en dat dit ook in dezen het geval was.

De heer TRIP herhaalt, dat het hier niet geldt eene poli-tieke betrekking, waarover de Staat kan beschikken, maar eene kerkelijke, waarover, bij de scheiding van Staat en Kerk, de kerk hare bijzondere regten heeft. Hij voor zich blijft er bij, dat de Raad onbevoegd is het collatie-regt uit te oefenen.

De heer VAN HEIJNINGEN BOSCH blijft ook den raad in dezen voor onbevoegd houden. Hij voorziet, dat, als de raad benoemt, het kerkelijk bestuur de benoeming niet zal appro-beren. Ook bij de kerkeraadsbenoemingen van predikanten wordt aan de bepaling, dat zij, die geen lidmaat zijn, niet mogen medestemmen, streng de hand gehouden. Spre-ker vraagt echter, of men niet een' middelweg zou kunnen inslaan, en de raad, om tot een besluit te komen, voor ditmaal het regt der benoeming aan Woltersum zou kunnen afstaan.

De heer SWAAGMAN doet opmerken, dat dit in de hoofd-zaak ook zijn voorstel was, met dat verschil, dat hij van *magtigen*, de vorige spreker van *afstaan* heeft gesproken. Spreker dunkt magtiging in dezen het beste, bij wijze van middelweg. Hij vraagt alleen, of dat kan. In geen geval zal spreker immer of ooit den raad onbevoegd verklaren, om 't even of de benoeming, en het regt daartoe, 't welk de stad bezit, door wien ook, al dan niet kunne worden ge-respecteerd.

De heer VAN ITTERSUM zou zich met het doen van afstand *voor ditmaal* kunnen vereenigen, indien men daardoor tot eene beslissing kwam voor altijd. Dit is echter op die wijze het geval niet. Bij elke nieuwe vacature zal men op dezelfde bezwaren stuiten. Spreker meent, dat men moet weten, of de Raad in dezen regt heeft of niet. Ook verkoop, waar spreker aanvankelijk wel voor was, schijnt hem, na 't aange-voerde door den heer QUINTUS, niet wenschelijk en laat ook bovendien de zaak eveneens voor de toekomst in 't onzekere. Spreker is er voor, dat de raad zich in dezen verklaart. Hij wenscht een besluit.

De heer LOHMAN was in de commissie voor de conclusie, hoofdzakelijk om den loop, dien de zaak genomen had. Spr. is het niet eens met den heer WICHERS, die den geheelen Raad in dezen bevoegd acht, om de benoeming te doen. Grondwet en Gemeentewet wijzen wel den weg aan, bij het stemmen te volgen, maar de Gemeentewet heeft de collatiën niet afgeschaft, en nu bestaat er wel een vroeger besluit, dat die regten weder heeft in 't leven geroepen. Spreker zou zich overigens ook nu nog wel vereenigen met de con-clusie, waarbij toch ook geenszins van het collatie-regt af-stand wordt gedaan; ook houdt dat regt wel waarde, want het gaat over op den Koning, en de gemeente heeft er dus voortdurend belang bij, om het te verkrijgen. Wat echter door den heer QUINTUS is aangevoerd, heeft spreker op een ander denkbeeld gebragt, en wel, omdat de stad in-derdaad andere collatiën bezit, waarvan 't allezins wensche-lijk is, dat zij er ook het regt, om ze uit te oefenen, van behoudt: zoo meent spreker, dat dit ook zou kunnen, in-dien namelijk de leden, die niet tot de Hervormde kerk behooren, zich vrijwillig van de stemming wilden onthou-den. Dan zou ook de kerkelijke autoriteit, meent spreker, wel bekrachtigen. Wat het beweren betreft, als zou artikel 45 der Gemeentewet den leden de verpligting opleggen van te *moeten* stemmen, spreker ontkent het. Dat artikel zegt alleen, *dat* de leden zullen stemmen volgens eed en gewe-ten. Artikel 46 bepaalt, *waar* zij *niet mogen* stemmen. Spreker acht het ten slotte in dezen van belang, dat zij, die geen ledematen zijn, niet medestemmen, om voor de stad het effect van 't regt van collatie te behouden.

De heer SWAAGMAN zou op de opvatting van artikel 45 volgens den vorigen Spreker niets hebben aan te merken, maar meent toch te moeten herinneren, dat hij, toen hij voor de eerste maal in den Raad zitting nam, en er gestemd zou worden over eene hem onbekende zaak, tengevolge waarvan hij meende zich van de stemming te mogen en te moeten onthouden, de voorzitter vorderde op grond der gemeentewet, dat Spreker moest meêstemmen of zich verwijderen. Hij had zich verwijderd, en ge-looft ook, dat men, tegenwoordig zijnde, zal moeten me-destemmen.

De heer LOHMAN gelooft, dat men in den regel zal moeten meêstemmen; maar als nu beide het lid en de vergadering er in toestemmen, dat iemand zich van de stemming onthoudt, dan vindt spreker daarin geen bezwaar. Spreker herinnert voorts nog, dat de ondergeschikte wetten betrekkelijk de zaak in behandeling nog niet aanwezig zijn. Voorts hebben sommige leden van overdragt aan de gemeente gesproken; spreker zou daar niet tegen zijn, doch men komt daarmede, zooals ook reeds door één spreker werd opgemerkt, niet verder. Immers heeft men reeds door eene kerkelijke autoriteit hooren bewe-ren, dat wie het regt niet had, om de collatie-regten uit te oefenen, evenmin het regt bezat, ze over te dragen.

De heer VAN HOUTEN meent, met den heer WICHERS, dat alle leden moeten meêstemmen. Speker, schoon geen communicant of lid der Hervormde kerk, meent ook, dat het in sommige gevallen tot moeijelijkheden zou kunnen leiden, indien men zich van de stemming onthoudt. Spreker is overigens van oordeel, dat art. 46 uitsluitend de gevallen van niet meestemmen regelt.

De heer WICHERS is het daarin met den vorigen Spreker eens. Als men thans aan sommige leden toestond niet te stemmen, dan zou het ook in 't vervolg slechts aan hen staan, om zich aan de stemming te ontrekken.

De heer LOHMAN ontkent dit beswaar niet, maar vraagt, of men een beteren weg weet. Hij hoopt voorts, dat de leden in 't belang der gemeente wel zoo welwillend zullen zijn, om zich van de stemming te onthouden. Spreker herhaalt, dat art. 45 niet zegt, dat alle leden *moeten* stemmen; alleen, dat zij stemmen volgens eed en geweten: en ook is het hier reeds meermalen gebeurd, dat een lid zich buiten stemming hield, zonder dat hij in de bepaling viel van bedoeld art. 46. Spreker kent ook geene bepaling, die daartegen is, en blijft dus voor de zienswijze van den heer QUINTUS, namelijk, dat zij, die geen lidmaat zijn, niet medestemmen.

De heer VAN HOUTEN meent, dat zich, zoolang deze raad bestond, nog niemand van de stemming heeft onthouden buiten art. 46.

De heer WICHERS verzekert, dat het hem niet aan welwillendheid ontbreekt, om de belangen van de stad en van de ingezetenen te bevorderen; doch dat welwillendheid bij hem ophoudt, waar het de vraag van beginselen geldt.

De heer QUINTUS herinnert, dat volgens artikel 45 de leden moeten stemmen volgens eed en geweten; en hij gelooft, dat de leden, die niet tot de Hervormde kerk behooren, reeds dáárin alleen eene reden zullen vinden, om, waar het de benoeming van een predikant geldt, zich aan de stemming te onttrekken.

De heer V. HOUTEN zegt thans, dat hij reeds in de vorige vergadering plan had, een blanco briefje in de bus te steken. Mogt dat ook nu voldoende zijn, dan is hij daartoe bereid.

Hierop wordt de conclusie van het rapport door den voorzitter in omvraag gebragt en met 16 tegen 4 stemmen verworpen.

Voor: de heeren *Trip*, *van Heijningen Bosch*, *Oudeman* en *Doornbosch*.

De voorzitter stelt voor, thans over te gaan tot het doen eener keuze uit het aangeboden tweetal van predikanten.

De heer DE LA FAILLE wenscht, dat de voorzitter vooraf aan de leden, die geen lidmaat zijn, zal vragen, of zij zich van de stemming willen onthouden.

De heer VAN HEIJNINGEN BOSCH gelooft niet, dat de voorzitter daartoe de bevoegdheid bezit.

De heer LOHMAN verklaart niet te zullen medestemmen, omdat hij de stemming voor onwettig houdt.

De heer VAN HOUTEN vraagt, of dit ook van invloed kan zijn op de uitwerking van de geheele stemming.

De heer DE LA FAILLE is niet van dat gevoelen.

De voorzitter oordeelt, dat niet stemmen gelijk staat met het inleveren van een blanco briefje.

De heer DE SITTER merkt op, dat de wet niets bevat over het niet wettige van een besluit in dit geval.

Na nog eenige woordenwisseling tusschen de heeren VAN HOUTEN, DE LA FAILLE, DE SITTER en den voorzitter, gaat de vergadering over tot de benoeming van een predikant te *Woltersum*. — Tot stemopnemers worden aangewezen: de heeren DE SITTER, V. ITTERSUM, V. CALCAR en ROELFSEMA. — De heer T. ADRIANI HOEN, predikant te *Emmen*, verkrijgt 16 stemmen, terwijl er zich *drie* blanco briefjes in de bus bevinden. — De heer T. ADRIANI HOEN is dus benoemd; en op 's voorzitters voorstel wordt besloten den kerkeraad van genoemde gemeente daarvan kennis te geven.

4) *Rekwest van* DE MONCHY en Co. *e. a., strekkende om den Kijk-in-'t Jatsboog door eene Klap- of Draaibrug te doen vervangen.* — Uit het onderzoek van burg. en weth. was gebleken, dat eene doelmatige herstelling der boog *f* 200, een ijzeren bascule-brug *f* 15,000 zal moeten kosten, dat de daarstelling van laatstbedoelde niet voor 't volgend jaar zou kunnen plaats hebben en intusschen de passage niet zoolang kon gestremd blijven. Zij voeren voorts, tegen hetgeen verder in 't rekwest voorkomt, bedenkingen aan, en adviseren om de brug te doen herstellen. — Daartoe wordt zonder hoofdelijke omvraag besloten.

5) *Reglement en tarief wegens het Damster-vallaat.* — De commissie deelt, bij monde van den heer DOORNBOSCH, een reglement en tarief mede, zooals die thans door haar zijn ontvangen. — Op eene aanmerking van den heer SWAAGMAN worden deze stukken ter visie gelegd.

6) *Missive van den Rentmeester der Stadsveenen en Ter Apel*, magtiging verzoekende tot de openbare verhuring, ten overstaan van den notaris J. S. G. KONING, te *Wedde*, van boekweitveen te *Ter Apel* en *ter Haar* voor 5 of meer jaren. Hiertoe wordt besloten.

7) *Missive van dezelfden*, houdende verzoek tot magtiging om in 't openbaar ten overstaan van den notaris J. C. VAN SLOOTEN, te *Veendam*, voor 2 jaren te mogen verhuren eenige losse perceelen land te *Stads-Kanaal* en de monden der Dreuwener veenen. — Gelijk besluit.

De voorzitter deelt hierop mede, dat bij hem de volgende stukken zijn ingekomen:

8) *Resolutie van Gedeputeerde Staten, betrekkelijk het oprigten van een veer tusschen Groningen, Kampen, Harderwijk en Amersfoort.* — Naar aanleiding van een adres van den gemeenteraad van *Kampen*, is door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* aan die van *Groningen*, enz., voorgesteld, om voor de oprigting van zoodanig veer gemeenschappelijk de goedkeuring der Regering te vragen, bestaande daartegen bij hen geene bedenkingen. — De voorzitter stelt voor, aan Gedeputeerden mede te deelen, dat de Raad dat aanzoek, tot oprigting van bedoeld veer, wel wenscht gebragt te hebben bij 't Gouvernement. — Dienovereenkomstig wordt besloten.

9) *Missive van burg. en weth. der gemeente Haren*, daarbij te kennen gevende, dat de Raad dier gemeente aanneemt het van wege den Raad van *Groningen* toegekende subsidie (van 20% der kosten) voor den aanleg van een kunstweg van *Haren* naar *Paterswolde*. — Aangenomen voor notificatie.

10) *Missive van den boekhandelaar* H. R. ROELFSEMA, daarbij aanbiedende een exemplaar der Geschiedkundige Beschrijving der stad *Groningen*, door dr. E. J. DIEST LORGION. — Wordt besloten, tot plaatsing in 't archief en schriftelijke dankbetuiging aan den inzender.

11) *Missive van de Administratie van Algemeenen Onderstand*, daarbij inzendende rekening en verantwoording over 1851. — Rondgaan bij de leden.

De heer QUINTUS deelt vervolgens nog mede, dat twee ingezetenen aan de aanmaning tot betaling hebben voldaan; weshalve de commissie, belast met het regtskundig onderzoek, de daartoe betrekkelijke stukken teruggeeft.

Na voorlezing der korte notulen wordt deze zitting opgeheven.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Donderdag den 8sten October.

In de zitting van heden zijn ingekomen:

a. de navolgende in het vorige zittingjaar onafgedaan gebleven wets-ontwerpen, te weten:

1). dat houdende regeling der strafwetgevende magt van de waterschapsbesturen;

2). dat tot vaststelling van het reglement op het beleid der regering in Nederlandsch Indië;

3). dat tot vaststelling van het reglement op het beleid der regering in West-Indië;

4). dat tot regeling van het muntwezen in West-Indië en ter Kust van Guinea;

5). dat tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1850; en

6). dat tot wijziging der bestaande toltarieven op Sint Martin (Nederlandsch gedeelte), waarvan het eerste, vierde en vijfde zijn gewijzigd geworden;

b. afschrift eener tusschen Nederland en Wurtemberg gesloten overeenkomst tot wederkeerige uitlevering van boosdoeners.

De commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp tot wijziging der wetten tot regeling der begrooting van uitgaven op het fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen en tot amortisatie van schuld over 1851, heeft haar eindverslag ter tafel gebragt. De beraadslaging over dat wets-ontwerp is bepaald op aanstaanden Maandag, des voormiddags te elf uur.

Naar aanleiding van art. 132 van het reglement van orde heeft de Kamer beslist dat alle werkzaamheden, zoo van haar zelve of van benoemde commissiën, die in de vorige zitting onafgedaan zijn gebleven, voor zooverre zij niet de behandeling van voorstellen des Konings betreffen, in deze zitting zullen hervat worden. Onder die werkzaamheden behoort onder anderen het nemen eener beslissing omtrent de conclusiën op de rapporten uitgebragt door de respective commissiën wegens:

1) het jaarlijksch verslag omtrent den toestand der koloniën over 1849, zooveel de West-Indiën betreft;

2) het verslag wegens de rekeningen omtrent de 3 percents leening en de conversie van 1844; en

3) het verslag nopens de rekening betrekkelijk het fonds van kolonisatie van behoeftigen.

De Vergadering heeft besloten de beraadslaging over die conclusiën te houden op Maandag den 11den October aanstaande, na afloop der behandeling van het hierboven vermelde wets-ontwerp.

In deze zelfde vergadering heeft de heer *de Lom de Berg*, na in handen des Voorzitters de bij de grondwet gevorderde eeden te hebben afgelegd, zitting genomen.

Aan de toelichtende staten, behoorende bij de stukken der Staatsbegrooting voor 1853, ontleenen wij de volgende bijzonderheden: De voorstellen der Staten van Gelderland, Zuidholland en Noordholland, tot verhooging der traktementen van de griffiers, schijnen der regering voor geene inwilliging vatbaar toe. De thans genoten traktementen (Gelderland *f* 2500, Zuid- en Noordholland *f* 3000) worden geacht in goede reden te staan tot die aan andere ambtenaren van gelijken rang en even bedrijvigen werkkring toegelegd.

Voor elk der hoofd-ingenieurs bij den waterstaat van de 2de klasse wordt *f* 100 en voor elk der ingenieurs van de 1ste klasse *f* 200 verhooging van traktement voorgedragen. Er zal worden overgegaan tot de aanstelling van surnumerairen bij den waterstaat, gekozen, na afgelegd examen, uit de kweekelingen der akademie te Delft; er wordt eene som van *f* 2800 voor uitgetrokken, zijnde bezoldiging voor 4 à *f* 700. Ter bestrijding der kosten van de dienstreizen dier surnumerairs wordt *f* 1000 noodig geacht.

Tot de bij het departement van binnenlandsche zaken ingevoerde bezuinigingen behoort de intrekking der belooning van *f* 260 aan den straatveger van het Binnenhof; welke betrekking, ten gevolge van aanbesteding, is vervallen. — Krachtige vernieuwingen en herstellingen aan 's lands gebouwen zijn noodzakelijk. Zal gedurende 1853 in het meest dringende behoorlijk kunnen worden voorzien, dan wordt *f* 57,000 gevorderd; het voornemen is, daaruit o. a. dringend noodzakelijke herstellingen te doen, als: 1) aan de gevels en daken der gebouwen op het Binnenhof, nabij de middelpoort en het departement van binnenl. zaken, geraamd op *f* 20,000; 2) aan het gebouw, waarin de bureaux der Alg. Rekenkamer gevestigd zijn, waaronder het vernieuwen van al de ramen rondom het Binnenhof, van het gebouw voor de Tweede Kamer af tot tegen de R.-K. kerk aldaar, geraamd op *f* 8000; 3) aan de gebouwen van het departement van financiën, geraamd op *f* 10,000; 4) aan die van het departement van buitenlandsche zaken, geraamd op *f* 7000.

Voor kosten van de Mijdrechtsche droogmakerij wordt geene som uitgetrokken. Komt de verkoop dezer droogmakerij, *zoo als waarschijnlijk is*, in 1852 tot stand, dan zal deze onderneming in 1853 van Rijks wege geene uitgaven vorderen. *Mislukking van den verkoop*, geheel of ten deele, *ware evenwel mogelijk*; in dat geval zullen de uitgaven uit den post voor onvoorziene behoeften worden bestreden.

Voor traktementen aan de tijdelijke beambten bij 's Rijks archieven te 's Gravenhage wordt *f* 1000 meer gevraagd, ofschoon het overlijden van den depositaris der archieven van het voormalig Hof van Holland en andere vroegere re... lijke collegiën, *f* 500 deed besparen.

Het opmaken en vervaardigen eener geologische kaart ... weder *f* 10,000 eischen. De commissie is met ijver werkza... de aanvankelijk verkregen uitkomsten zal zij in den v... van verhandelingen het licht doen zien.

Voor ondernemingen van wetenschap en hare aanmoedig... wordt *f* 4000 (*f* 1000 meer dan voor 1852) aangevraagd.

Voor traktementen van correctors der *Staats-Courant* ... het *Bijblad* wordt *f* 1500 meer aangevraagd.

De premiën aan de visscherijen zijn over 1851 verm... derd met 10 pCt., over 1852 is de vermindering opgevo... tot 25 pCt. van het oorspronkelijk bedrag. *Het voorne... is, de vermindering voor* 1853 *te stellen op* 50 *pCt.* of ... helft van dat cijfer. Te gelijk wordt de reglementaire w... geving herzien, ten einde het bedrijf van ongepaste ban... te ontslaan. Het doel is: *geheele intrekking der prem...* Voor 1852 was *f* 120,000 toegestaan; voor 1853 wordt sle... *f* 80,000 aangevraagd.

Tot hiertoe is voor de telegrafie behalve den ingeni... slechts één adsistent-ingenieur en één tijdelijk opzigter ... dienst gesteld. De toenemende werkzaamheden zullen e... wel spoedig de aanstelling van meer personeel noodzak... maken. Voor de lijnen, thans in aanleg, die tegen ... einde van 1852 in werking komen, zullen telegrafisten n... dig zijn. De kosten van dat personeel zijn nog met ge... zekerheid te bepalen. In het geheel wordt voor de teleg... *f* 230,000 gevraagd.

Voor de uitvoering der nieuwe jagtwet is in elke provi... een inspecteur benoemd, onder de onmiddellijke bevelen ... den commissaris des Konings, belast met de administrat... werkzaamheden en het toezigt over de jagt-opzieners en hu... leiding. Hun traktement is bepaald: in Noord-Braband, ... derland, Zuid- en Noord-Holland op *f* 1000, in de an... provinciën op *f* 800. Voor 200 opzieners is *f* 41,600 noo... voor hunne kleeding nog *f* 3250; en voor reis- en verblijf... ten enz, *f* 4000.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1...

Algemeene Recapitulatie-Staat.

Huis des Konings	*f*	800,00...
De hooge collegiën van Staat en het Kabinet des Konings	-	562,80...
Departement van buitenlandsche zaken	-	485,90...
Departement van justitie	-	2,203,562...
Departement van binnenlandsche zaken	-	5,804,251...
Departement voor de zaken der Hervormde eeredienst, enz.	-	1,663,701...
Departement voor de zaken der Roomsch-Katholijke eeredienst	-	557.646...
Departement van marine	-	5,654,029...
Nationale schuld	-	35,998,773...
Departement van financiën	-	6,234.884...
Departement van oorlog	-	10,400.000...
Departement van koloniën	-	114,200...
Onvoorziene uitgaven	-	100,000...
Totaal	*f*	70,074,828...

De wet op de regeling van de straf-wetgevende ... der waterschapsbesturen, welke gedurende de afgeloo... zitting van de Staten Generaal onafgedaan is geblev... op nieuw, en volgens de memorie van den minister ... binnenlandsche zaken, naar aanleiding der destijds ... wisselde stukken gewijzigd, aan de Tweede-Kamer ... gedragen.

Z. Exc. de minister heeft daarbij verklaard, dat, terw... de behoefte, welke de voordragt der onderwerpelijke v... dening heeft gevorderd, moet worden voorzien, zulks ... zal leiden tot het verschuiven van de voordragt der zoo n... zakelijke, bij art. 191 der grondwet bedoelde algemeene ... Naar het oordeel des ministers, is nu de gelegenheid d... om te doen uitkomen, of, nopens de hoofdbeginselen op ... beheer van den waterstaat, tusschen de wetgeving en de ... gering overeenstemming van gevoelens bestaat, opdat de a... gemeene regeling van dit onderwerp met te meer vertro... kunne worden voorbereid, waarvan de moeijelijkheid ook ... het Fransch bestuur zoo zeer is erkend, dat bij de dek... van 1810 en 1811, betreffende deze aangelegenheden, uit... kelijk is bepaald, dat alles, wat het beheer van den wate... aanging, hier te lande op den ouden voet zou blijven.

De minister verklaart verder, dat er dringende behoe... aan strafbedreiging tegen het *overtreden van waterschap... ren* in de gewesten, in welke geenszins door provincia... ordeningen in de in dit opzigt bestaande leemte is ... zien; — dat sedert lang het gemis is gevoeld eener ... lijke voorziening, in het geval dat besturen van water... pen *weigeren*, of *nalatig* blijven te doen hetgeen waar... *wettig* verpligt zijn; — dat men tegen de zoodanige ... klem moet kunnen te werk gaan, en dat, bij lange... wijl, het oppertoezigt van den Koning en van de ... op den waterstaat wel uit de Grondwet kan worden w... nomen; — dat, indien waterschappen in meer dan ... provincie gelegen zijn, en de provinciale staten, of ... gedeputeerden, *zich deswege niet kunnen verstaan*, de ... waardoor gewigtige belangen op het spel kunnen wo... gezet, en de Staat voorts tot uitgaven kan worden gen... zaakt, waartoe deze niet verpligt is, niet *onafgedaan* ... kunnen blijven, waardoor soms eene geheele streek in ge... kan worden gebragt; dat aan de Regering de magt ... worden verzekerd, om daarin te voorzien, en dat het ... wijlen genoegzaam zal zijn, dat men wete, bij blijvend ... schil van gevoelen, dat die magt bestaat.

Z. Exc. heeft daarbij gewezen op verschillende omstan... heden, betreffende waterschapsbesturen, die reeds he... plaats gehad, en ook op andere, die zich nog k... voordoen, als: de regeling van het maalpeil van Rijn... na het droogmaken van het Haarlemmer-meer; het r... ment voor dit Hoogheemraadschap; het Waterschap ... Woerden, en het polderbestuur van Asperen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITS...